દીલખુશ ગૌહર ઉર્ફે મધુર મનહર.

દીબાચો.

કદીમ જમાનાથી બાદશાહ અને રૈયત, તવંગર અને ગરીબ, આલા અને અદના, બુજુર્ગ અને નાદાન, બલકે હેવાન, એ તમામ રાગ રાગણી સાંભળી ખુશી થાય છે, ગાયનની ખુબી નહીં સમજનારાઓ પણ રાગમાં ગુલતાન બની જાય છે. અને દીલ પર ગમે એવી દીલગીરીનો છાપ હોય, તે પણ ગાયનથી દુર થઇ જાય છે. અને મગજને રાહત મળે છે. ગાયનોમાં શાએરોએ એવી ખુબી સમાવી છે, કે જેમાંથી જ્ઞાન અને ગમ્મત તથા દુન્યાની નાપાયેદારી, અને ચડતી પડતી વીગેરે અનેક બાબતો આવી જાય છે. અને જેમ જેમ જમાનાની ફેશન બદલાતી જાય છે, તેમ તેમ તેમાં સુધારો વધારો થતો જાય છે. અને શાએરો અથવા કવિઓ લોકોનો ચાહ અને કીર્ત્ત મેળવવા અથાગ મેહેનત કરે છે. અને તે પુસ્તકોમાં છપાવી નામના મેળવે છે. એવા લોકપ્રીય શાએરો અને કવિઓએ જોડેલાં ગાયનોનો સંગ્રહ કરી, પ્રથમ એક કિતાબ "**સયરે ચમન ઉર્ફે બહારે ગુલશન**" મારા તરફથી છપાવવામાં આવેલી છે. અને તે એટલી બધી લોકપ્રીય થઇ પડી છે, કે તેની માંગણી દરરોજ

ચાલુ છે. અને કેટલાક સાહેબો તરફથી એવી તરેહની બીજી કિતાબની માંગણી આવતી હોવાથી તેમની માંગણી મુજબ આ કિતાબ "**દીલખુશ ગૌહર ઉર્ફે મધુર મનહર**" ની પેહલી વખતની બધી નકલો ખપી જવાથી બીજી વખત છપાવી છે.

સયરે ચમનમાં જે ગઝલો અને નાટકનાં ગાયનો તથા બીજાં પરચુરણ ગાયનો દાખલ કરવામાં આવેલાં છે, તેમાંનુ એક પણ ગાયન અગર ગઝલ આ કિતાબમાં લીધી નથી, બલકે તદ્દન નવી ગઝલો, અને ગાયનો દાખલ કરવામાં આવ્યાં છે. અને તે પણ એકએકથી સરસ અને ઉમદા છે. અને એક પણ ગાયન એવું નથી, કે જે પસંદ પડયા વગર નહીં રહે. વળી **સયરે ચમન**ની પેઠેજ એનાં પણ ચાર ભાગ રાખ્યા છે, અને તેના કરતાં કદમાં વધારો થયો છે, છતાં કીંમતમાં વધારો કરવામાં આવ્યો નથી. હાલમાં નવી કિતાબ **બુલબુલે બંગાલી, ઉર્ફે ગુલશને કવ્વાલી** પણ એજ પ્રમાણે નવી ગઝલો અને ગાયનોની મન પસંદ છપાવી છે.

આ કિતાબમાં ગાયનોની બુકો પુરી પાડવામાં મી. હુસેન કાસમ રેંટીઆ તથા ઇબ્રાહીમ કાસમ રેંટીઆએ જે મદદ કીધીછે, તે બદલ એ બંને ભાઇઓનો તેમજ ગાયનો પસંદ કરવામાં મુનશી મીર મોહંમદ હુસેન ડભોઇવાલા તરફથી જે સલાહ મળી છે. તે માટે તેમનો ઉપકાર માનવામાં આવે છે.

દેગડી સ્ટ્રીટ.   લી૦ દુઆગો.

બીલીમોરા.   **મીર સૈયદઅલી કાદરી.**

૭૮૬.

દીલખુશ ગૌહર

ઉર્ફે

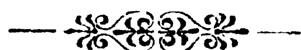
મધુર મનહર

ભાગ ૧ લો.

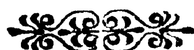
ગઝલે હમ્દ. ૧

મામુર હો રહાહે આલમ મેં નુર તેરા,
અજ માહ તા બ માહી સબ હે ઝુહુર તેરા.
અસરારે આદમીસે આગાહ હો સો જાને,
તુ નુરે હર શરર હે હર સંગે તુર તેરા.
હર આંખ તક રહાહે તેરેહી મોંહકો પ્યારે,
હર કાનમેં હુ પાતા મામુર શોર તેરા.
જબ તુજમેં યે સમાઇ જો કુછકે હેસો તુહે,
ફીર દિલસે દુર કબ હો કુરબો હુઝુર તેરા.
બાતા નહીં હે વાએઝ બુજ દીદેહક મુઝે કુછ,
તુજકો રહે મુબારક હુરો કુસુર તેરા.
વહદતકે હું ગે બજલે નકશો નીગારે કસરત.

ગર સીરરે માઅરેફતકો પાવે શુકર તેરા.
ગર હરફે એનીયાઝી સરજદ નીયાઝસે હો,
પુતલેમેં ખાકકે હે પ્યારે ગુરૂર તેરા.

ગઝલે નાઅત. ૨

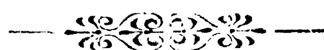

તુમ શફીગે આસીયાં હો યા મોહંમદ મુસતફા,
હામીયે હર ઇન્સો જાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.
નુરસે ખાલીકને ખુદકે આપસે પયદા કીયા,
મઝહરે કૌનો મકાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.
બરગુજીદા હો ખુદાકે સાહેબે મેઅરાજ હો,
માલીકે દોનોં જહાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.
અબ કીસી ઢબસે બુલા લીજે મદીનેકી તરફ,
દસ્તગીરે બેકસાંહો યા મોહંમદ મુસતફા.
ક્યા કહું દીલકી હકીકત આપકો રૌશનહે સબ,
વાકીફે સીર્‌રે નીહાંહો યા મોહંમદ મુસતફા.
રહ મતુલ લીલઆલમીં હે શાનેવાલા આપકી,
આપ વોહ આલી નશાં હો યા મોહમંદ મુસતફા,
મેહરબાની આપકી મહમુદશાહપર ચાહીયે,
આજીજોંકે મેહેરબાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.

ગઝલ. ૩

બાગે આલમકે ગુલોંસે દીલ લગાના ખુબ હે,
અંદલીબે એનવાકા યે તરાના ખુબ હે.
જીતેજી તો સંગ હો ઓર બાદે મુરદન હોવે સાથ,
ઉસકે ખાતીર જાન ભી જાયે તો જાના ખુબ હે.
એ મોહબ્બત આદમી જાને નહીં દુન્યા વ દીં,
મુરગે દીલકો દામે ઉલફતમેં ફસાના ખુબ હે,
જોકે દાનીશમંદ હો ઓર દોસ્તી જાને નહીં,
અયસે આકીલસે તો ઉલફતકા દીવાના ખુબ હે,
રંગસે જીસ ગુલકે રંગા રંગકે ગુલ હેં નમુદ,
ગુલશને દીલમેં ઉસી ગુલકા ખીલાના ખુબ હે.

ગઝલ. ૪

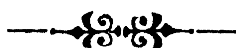
આશીકસે અપને ક્યું હે ઇતના હિજાબ ખાજા
બહરે ખુદા ઉઠાદે રૂખસે નિકાબ ખાજા.
બરકે અલમ જમીંપર તડપા રહી હે મુજકો
બેતાબ દીલકો મેરે હો કયસે તાબ ખાજા.
જાને હુજીં તડપકર પરવાજ હો ન જાવે,
જલવા દિખાદો મુજકો અબતો શિતાબ ખાજા,

જાં ફુંકે દેગી મેરી અબ આતિશે મોહબ્બત.
દીલ સુનકે હો ગયા હે મીસલે કબાબ ખાજા.
ઉમ્મીદવાર કોઈ ખાલી ફીરા ન દરસે.
હે માઅદને સખાવત તેરી જનાબ ખાજા.
આદિમ હું ખાકપા હું દરકા તેરે ગદા હું,
ઈમદાદ કરના મેરી રોજે હીસાબ ખાજા.
હોજાયે મસ્તો બેખુદ સરશારહી રહે બસ,
હાદીકો અબ પીલાદે અયસી શરાબ ખાજા.

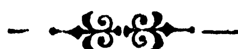
ગજલ. ૫

હે બહારે દારે ફાની ચંદ રોજ,
સબ મઝે હેં યારે જાની ચંદ રોજ.
અય હસીનો કીસલીયે ફુલે હો તુમ.
હે બહારે નવજવાની ચંદ રોજ.
એક આલમકો કરેગી પાયેમાલ,
યે તેરી ઉઠતી જવાની ચંદ રોજ.
હુસ્નો જોબનપર ન કર ઇતના ગુરૂર,
ઓર હોગી કદરદાની ચંદ રોજ.
કામ અછ્છે કીજીયે દુન્યામેં યાર,
કયુંકે હે યે જીંદગાની ચંદ રોજ.
માનલે હાદીકા કેહના માનલે,
છોડ દે યે લનતરાની ચંદ રોજ.

ગઝલ. ૬

અય ખાજયે આલમ નુરે ખુદા, મુઝે કરકે ઇશારા છોડ દીયા,
મેરી કીશતીયે જાંકો અય ખાજયે દીં, કયું દેકે સહારા છોડ દીયા.
જરા નેનકા દેદે ઇશારા મુઝે, જરા હીજરકા હોવે સહારા મુઝે,
ન જ્યાદા ઇસસે સતાના મુઝે, કયું દરકા ખુશાના છોડ દીયા.
ખુલખુલ હું મેં દરકા તેરે શહા, જરા લુત્ફો કરમકી કીજે નીગાહ,
કુરબતમેં અબ મુઝે લીજો બુલા, કયું મુજકો દુલારા છોડ દીયા.
અય શાહ મોઇનુદ્દીન પીયા, ખાજા ઉસમાનકે તુમ નુરે નીગાહ,
અજમેરકી ચોખટ દીજો દીખા, કયું ખ્યાલ હમારા છોડ દીયા.
તેરે દરકે સીવા મેં જાઉં કીધર, અબ દુસરા ઢુંઢું કોનસા દર,
અહવાલ કહું કીસસે જાકર, મેંને સબકા સહારા છોડ દીયા.
અય ખાનયે ચીસ્તકે શાહવારે, અહમદકો દરપે બુલવા લે,
મેં ખાજયે ચીસ્તકે બલહારે, કયું અપના નઝઝારા છોડ દીયા.

ગઝલ. ૭.

દીખાદો ચેહરયે અનવર તુમ્હારા યા રસુલુલ્લાહ,
તડપતા હે દીલે મુઝતર હમારા યા રસુલુલ્લાહ.
કીસી સુરતસે પોંહચાયે ખુદા મુજકો મદીનેમેં,
તો રૌઝેકા કરૂં હરદમ નઝઝારા યા રસુલુલ્લાહ.
તસદ્દુક જાનો દીલ કરદું દરે અકદસપે ખુશ હોકર,
મદીનેમેં જો હો મેરા ગુજારા યા રસુલુલ્લાહ.

સહારા દીજીયે બંદા નવાજી કીજીયે આકર,
કે અબ મેં હો ગયા હું બે સહારા યા રસુલુલ્લાહ.
ફલકપે માહે કામીલ હોગયા ફીરનહી દો ટુકડે,
કીયા હે આપને જીસદમ ઇશારા યા રસુલુલ્લાહ.
સીરાતો નારે દોજખ ઓર અજાબે કબ્રસે મુજકો,
બચા લેના બચા લેના ખુદારા યા રસુલુલ્લાહ.
બુલા લીજે બુલા લીજે મદીનેમેં બુલા લીજે,
નહીં હાદીકો અબ દુરી ગવારા યા રસુલુલ્લાહ.

ગઝલ. ૮

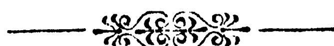

કીસે ખાહીશ પરીકી હો બુતે મગરૂરકે બદલે,
ન દેખું હુરકોભી ઉસ સરાપા નુરકે બદલે.
પકડ કર હાથ ઊસ બુતકા કહુંગા હશ્રમેં હકસે,
કે યા રબ બખ્શ દે મુજકો યેહી તુ હુરકે બદલે.
કયામતમેંભી જાયેગી ન અપની ગીરયા વ જારી,
સુનેંગે સબ મેરે નાલે સદાયે સુરકે બદલે,
હમારા સીના રશ્કે વાદીયે એમન હો અય મુસા,
યહાં હો દાગે દીલ રૌશન ચીરાગે તુરકે બદલે.
વફુરે બાદા નોશીમેં નહીં અચ્છી હે અય સાકી,
ઉઠા જામે સીફાલી સાગરે બીલ્લોરકે બદલે.
હમારે જીસ્મકે જખ્મોંકે ભરજાનેમેં કાફી હે,
કીસીકી સર્દ આહેં મરહમે કાફુરકે બદલે.

ચકી હે ઇસ્કકે સદમેસે ટુકડે ટુકડે હોજાયે,
અગર સીનેમેં પથ્થર હો દીલે રંજુરકે બદલે.
દીલેર હીજરે બુતાંમેં ઇસકદર સખતી ઉઠાઇ હે.
કે પેહલુમેં હે એક પથ્થર દીલે રંજુરકે બદલે.

ગઝલ. ૯

ચલો સખી અજમેર નગરકો ખાજાકા જોબન દેખત લો.
ફુલકી ચાદર માથે ઓઢે મન મોહન દેખત લો.
નુરે ઇલાહીકા મેહ બરસત હે ખાજા પીયાકી ફુલી બહાર,
દુલો ચીશતી બન બેઠો હે આકે દરશન દેખત લો.
સેજ રચી હે ધુમ મચી હે ગુન ગાવત હેં હુરો મલક,
કયસો સજો હે ચોખટકો મોરે ખાજાકા અંગન દેખત લો.
જો માંગત હે ચીશતી પીયાસે ભર પાવત હે મનકી મુરાદ.
હે તુ દાતા આન ભીકારીકો ખાસા ભોજન દેખત લો.
તુમરે ડગરવાપે આન પડા **મહમુદશાહ** અય ગરીબ નવાઝ,
ગેર ભયો હે હાલ મોરા તુમ ખોલકે ચીતવન દેખત લો.

ગઝલ. ૧૦

યા નબી લીજે ખબર અપને દીલ અફગારોંકી.
જાન જાતી હે ચલી હીજરમેં બીમારોંકી,
તપે ફુરકતકો મેરી દેખ અતીબ્બા બોલે.
શરબતે વસ્લ દવા અયસે તો બીમારોંકી,
રહમ કર હાલે પરેશાંપે રસુલે અરબી.
લીજીયે જલ્દ ખબર હીજરકે ગમખારોંકી,
કુછ નહીં દુર હે ગે આપસે મહબુબે ઇલાહ.
કરો જાગીર અદન હમસે ગુનાહ ગારોંકી,
યાદ કર રૌઝયે અકદસકો તેરે યા અહમદ.
દેખકર રોતા હું મેં શકલકો ઝવ્વારોંકી,
જાકે તીબામેં ખુદાયા બતુફેલે અહમદ,
દેખે **મુમતાજ** ઝલક રોઝેકે મીનારોંકી.

ગઝલ. ૧૧

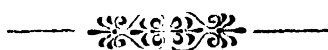

દોસ્ત કયું ઇશ્કમેં કરતે હેં શીકાયત મેરી,
મુઝપે કયા જોર કીસીકા હે તબીયત મેરી.
નાતવાં દેખકે અફસોસ ન આયા મુઝપર,
વોહ ખફા હેં કે ઉડાઇ હે નજાકત મેરી.
કયા જુદાઇકા અસર હે કે શબે તનહાઇ,

મેરી તસવીરસે મીલતી નહીં સુરત મેરી.
જીસ તરેહ તુ મેરે આગોશસે નીકલા અય શોખ.
યુંહી હાથોંસે નીકલતી હે તબીયત મેરી,
અપની તસવીરપે નાઝાં હે તુમ્હારા ક્યા હે.
આંખ નરગીસકી દહન ગુંચેકા હયરત મેરી.
કહીં દુન્યામેં ઠીકાના નહીં ઉસકા અય દાગ.
છોડકર મુઝકો કહાં જાએ મુસીબત મેરી.

ગઝલ. ૧૨

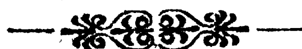
ખુદાને દીલરૂબાકી શકલ ક્યા પ્યારી બનાઇ હે,
ફીસલતી હે નીગાહ અપની યે સીનેકી સફાઇ હે.
તીલાઇ રંગકી ઉલફતમેં જરદી અયસી છાઇ હે,
તને લાગીરકી હર રગ મીસલે જંઝીરે તીલાઈ હે.
નહીં બચતા મગર ઘંટોં તબીયત તંગ આઇ હે,
શબે ફુરકતમેં ખાયેં જેહર યે દીલમેં સમાઇ હે.
ગુમાં હે સારે આલમકો શફક ફુલી બદખશાંમેં,
લબે નાઝુકપે લાલી પાન ખાનેસે જો આઇ હે.
નીહાલે કામતે જાનાં મેં આયા તાર પીસ્તાંકા,
મગર સદ હેફ હે ઉમ્ર તક નહીં અપની રસાઇ હે.
અગર મેં મરગયા તો યે સદા લાશેસે આવેગી,
મે આશિક ઉસકા હુ જીસને મુઝે સુલી ચડહાઈ હે.

ગઝલ. ૧૩

કુરબાન હો રહા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો,
દીલો જાનસે ફીદા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
તેરે ઇશ્કને સતાયા તેરી ગલીમેં આયા,
બદનામ હો ચુકા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
તેરે ઇશ્કકી કટારી મારી કલેજે કારી,
જખમી તો હો ચુકા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
શોખલીને ફુલ મારા મનસુર યું પુકારા,
સુલીપે ચડ રહા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
તેરે ગલેમેં ગજરા મેરે ગલેમેં સેલી,
ગલે હાર હો રહા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
લેલીકે દરપે મજનું કરતા હૈ બાનવાઇ,
દરપર પડા રહુંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો
કાઝી પેહનકે કફની સુરત બના ફકીરી.
દર દર સદા કહુંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.

ગઝલ. ૧૪

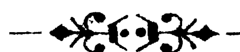
જબ તક સુખન ઇલાહી મેરે દહનસે નીકલે.
મજનુને વસફે અહમદ હરએક સુખનસે નીકલે.
દી જબ નીદા કાસીને લોગો ચલો મર્દાને,
કથરી હંસી ખુશીસે અપને વતનસે નીકલે.

જબ હો સફર મોઅસ્સર ઘરસે સફર હે બેહતર,
ઉનકે વતનમેં પહોંચે અપને વતનસે નીકલે.
સવદા હુઆ વતનમેં પહોંચે અરબકે બનમેં,
હમ જબ વતનસે નીકલે દીવાના પનસે નીકલે.
હાફીઝ કહાં હે યારો ઉસકો ખબર તો કરદો,
સો જાતો તનસે આગે ઓર જાન તનસે નીકલે.

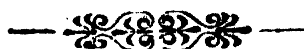
ગઝલ. ૧૫

હીંદ વાલે ઉન્હેં મક્કી મદની કેહતે હેં,
ખુલ્દ વાલે ઉન્હેં સરવે ચમની કેહતે હેં.
દેખકર અપને સહીફોમેં તેરા હુસ્ને જમાલ,
અંબીયા રોઅબસે અલ્લાહો ગની કેહતે હેં.
પુછા હુરોંને હુઝુર આપકા દોલતખાના,
હંસકે બોલે હમેં મક્કી મદની કેહતે હેં.
એક ઇશારેસે હુવા ચાંદકા દીલ દો ટુકડે,
આશીક ઇન આનકો બરકીજા અની કેહતે હેં.
મંઝીલે ગમમેં થકા બયઠા હું મહબુબસે દુર,
ઇસ મુસીબતકો ગરીબુલ વતની કેહતે હેં.
એક તુમ હોકે હે અલ્લાહ તુમ્હારા મુશતાક,
એક મુસા હેં કે રબ્બે અરની કેહતે હેં.
મરહબા અકબરે મદદાહ લીખી ખુબ ગઝલ,
ઐસી અંદાઝકો શીરીં સુખનાં કેહતે હેં.

ગઝલ. ૧૬

તુ બુતાંને સંગદીલ પર હો અય દીલ માઇલ નહીં.
ઇનકી ઉલફતમેં સિવા સદમોંકે કુછ હાસિલ નહીં.
કત્લ કરકેભી યેહી વોહ કેહતે હેં મકતુલકો,
મારા હે મુઝકો કઝાને હમ તેરે કાતીલ નહીં.
અલ મદદ સાહીબ દીલો દીલ જાતાહે અબ હાથસે,
રોકનેવાલા ઇસે મીલતા કોઇ કામીલ નહીં.
હો ગયે જીસકે જનાબે ઇશ્ક તુમ મુશકીલ કુશા,
જાન તક દેદેના ઉસકે આગે કુછ મુશકીલ નહીં.
બઝમે દુન્યાકો ન સમઝે કીસ તરેહ આરીફ,
હોતા હે ઝાહીર યહાં વોહ રૌનકે મેહફીલ નહીં.

ગઝલ. ૧૭

તુ શાહીનશાહે ફગફુરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
વિલાયત હીંદ હે તેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
ઉસીકે દામને ખાહીશમેં દોલત લાઝવાલી હો,
હુઝુરી હો જીસે તેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
મુશરરફ જો ઝીયારતસે તેરે રોઝેકી હો આયા,
હુવા નારીસે વોહ નુરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
દીયા હકને શરફ તુજકો હે સારે અવલીયા ઉપર.

નહીં કોઇ તેરા સાની મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
હુરૂફે મા તોહીજ્મુલ્લા સીવા તેરે બતા કીસકી,
જબીં પર લીખ ચુકા બારી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
અદુ તો થા યે ગરદુંભી જમીંભી હો ગઇ દુશમન,
મદદ ફરમાઓ તુમ મેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
ગેહ કીસ્તી બહરે ગીરદાબે બલામેં ડુબી જાતીહે,
તુ કીસ્તી પારકર મેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
તુઝુલે મેહેરબાનીસે દીલે મગમુમે મઝહરકો,
ખુદારા કર તુ મસરૂરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.

ગઝલ. ૧૮

રહે વોહ બને જહાં યે જહાં રહે ન રહે,
મકીંકી ખબેર હો યા રબ મકાં રહે ન રહે.
ખીજાં તો ખબેરસે ગુજરી ચમનમેં બુલબુલકો,
બહાર આઇ હે અબ આશીયાં રહે ન રહે.
ચલાહું કુચયે કાતીલકો સરકે બલ દેખું,
યે હાલ દીલકા દમે ઇમતેહાં રહે ન રહે.
તડપ રહીહે જો યેહી દીલકી બાદ મરનેકે,
જમાને ગોર તહે આસમાં રહે ન રહે.
શબે વિસાલ ગનીમત હે ફીર ખુદા જાને,
કે સુબ્હાકો વોહ કમર મેહરબાં રહે ન રહે.
અમીર જમા હે અહબાબ દરદે દીલ કેહલો,
ફીર ઇલતેફાતે દીલે દોસ્તાં રહે ન રહે.

ગઝલ. ૧૯

યા ખ્વાજા મોઈનુદ્દદીન ચીશતી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ,
યા વાકીફે રાઝે ખફી વ જલી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
ફર્યાદ તુમહીંસે હે મેરી, તકલીફ સહી કયસી કયસી,
હો દાદ તલબકી દાદરસી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
મોંહ અયશો તરબને ફેરલીયા, દીન રાત કે ગમને ઘેર લીયા,
સબ દુર હો મેરે રંજે દીલી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
લાઈ હે મુઝે ઉમીદો કરમ, ઇસ ખાકકી ઈસ દરકી હે કસમ,
આયા હું પયે હાજત તલબી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
કયા મેરી જબાં કયા મેરા બયાં, મેં હેચમદાં તુમપર કુરબાં.
કેહતે હેં મલક યે તુમકો સભી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
યે દાગ કહાં તકકે રંજ સહે, તુમસે ન કહેતો કીસસે કહે,
તુમ આલે નબી અવલાદે અલી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.

ગઝલ. ૨૦

તુઝકો ઝાલીમ મેરી પરવાહી નહીં,
ઇસલીયે દીલ તુઝે દેતાહી નહીં,
વસ્લકી શબ હે ખુદા ખયેર કરે,
દીલ સંભાલેસે સંભલતાહી નહીં.
યું તો રેહતાથી હરે યાર પર ભીડ,

આજ સુનતે હેં કે રસ્તાહી નહીં.
બાગકી સયેર કરેં કયાં જાકર,
દીલ હમારા તો શીગુફતાહી નહીં.
પ્યાસ બીસમીલકી બુઝે કયા કાતીલ,
અબ્ર શમશીર પર બરસતાહી નહીં.
હમસે ઉસ ગુલસે નીભેગી કયું કર.
બુલબુલે દીલ તો ચેહકતાહી નહીં.
મુશાતરી વસ્લકો અબ કયા મેં કહું,
બાત મતલબકી વોહ સુનતાહી નહીં.

ગઝલ. ૨૧

દીલ મેરા જુલ્ફે સીયાહ ડસગઇ નાગન બનકર,
બેગુનાહ દોસ્તને મારા મુઝે દુશમન બનકર,
મરમીટા જાન ગઇ હીજર અસીરી કે સહે,
પાયે બુલબુલને યે ફુલ આશીકે ગુલશન બનકર.
હાથ ઉઠાઓગે જો બે જુર્મ મેરે કત્લકો તુમ,
તેગ બાજુસે લીપટ જાયેગી જોશન બનકર
બાલ ઉસને જો જનાઝેપે મેરે ખોલ દીયે,
સબને જાનાકે પરી આઇ હે જોગન બનકર.
આજ ઉસ ગુલકા અજબ રંગ હુવા પીકે શરાબ,
ચંપીયે ગાલ દમકને લગે કુંદન બનકર.
દોસ્ત જબતક હે ખુદા કુછ નહીં પરવા **મુનીસ**,
કયા કરેગા કોઇ હાસિદ મેરા દુશ્મન બનકર.

ગઝલ. ૨૨

અફસોસ. ઇશ્ક ઝાલીમ તનમન જલા રહાહે,
કયા હીજર ઉસ સનમકા હમકો સતા રહા હે.
અપની કહું મેં કીસસે સુનતા નહીં હે કોઇ,
જો કુછ હે દીલમેં અપને થારો સમા રહા હે.
ઘાયેલ હુવા હું ઉસકે ઘુંઘટકી લટપટસે,
વોહ શોખ નાજ અપને કયા કયા દીખા રહાહે.
મરતેહું હમતો ઉસપે લેકીન વોહ યાર હમસે,
કયા જાને કીસ ખતાપર મુખડા છુપા રહાહે.
અપની તો યે સદા હે હર વક્ત રબ્બે અરની,
આવાજે લન તરાની હમકો સુના રહાહે.
ફરમાયા નહનો અકરબ હર જાપે હે વોહ મહકુમ,
કયા ખુબ ખુશ સદા હે હમકો સુના રહાહે.
મીરાંશાહ સરકે બલ તુ ચલ યાર પીરાને કલીયર,
ફૈઝાને ગંજે મખફી સાબેર લુટા રહાહે.

ગઝલ. ૨૩

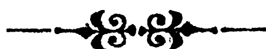
રૂખ પરસે જરાહે નીકાબ ઉઠા, યા સૈયેદેના અબ્દુલ કાદીર.
અબ ચાંદસા મુખડા અપના દીખા, યા સૈયેદેના અબ્દુલ કાદીર.
હુવા હીજરમેં મેરા હાલ બુરા, મેરી અર્ઝહે અબતો સુબ્હો મસા,
દો જલ્દ શરાબે વીસાલ પીલા, યા સૈયેદેના અબ્દુલ કાદીર.

દરજા વોહ તુમ્હેં હકને દીયા, અય આલે નબી મહબુબે ખુદા.
નહીં રૂતબા યે કોઇ વલીકો મીલા, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
મેરી જલ્દ ખબર લો બહરે ખુદા, દીલ હીજરસે હે બેચેન મેરા,
નહીં તાબે જુદાઇ દીલકો જરા, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
દરીયાયે ગુનાહમેં નાવ મેરી, મહબુબે ખુદા હે ડુબ રહી,
અબ કોન તીરાયે તેરે સીવા, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
વાસીલપે કરમકી કીજે નઝર, યા શાહે દોઆલમ શામો સહર.
યેહી અર્ઝ હે મેરી સુબ્હો મસા, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર,

ગઝલ. ૨૪

મોહંમદ સીરરે કુદરત હે કોઇ રમ્જ ઉસકીકયા જાને,
શરીઅતમેં તો બંદા હે હકીકતમેં ખુદા જાને.
ખુદા વ મુસતફાકી કુનેહમેં ઇદરાક આજીજ હે,
મોહંમદકો ખુદા જાને ખુદાકો મુસતફા જાને.
અહદને સુરતે અહમદમેં અપના જલવા દીખલાયા,
ભલા ફીર કોસતરેહસે કોઇ ઉસકા મરતબા જાને.
વોહી હે એક દરીયા ઉસકી મૌજેં દોનોં આલમ હેં,
ગરોકે કુલઝુમે દરફાં હો જબ યે માજરા જાને.
મોહંમદ ફીલ હકીકત આફતાબે લા યઝાલી હેં,
ઉસીકે નુરકા દોનોં જહાંકો પરતવા જાને.
હોવલ અવ્વલ હોવલ આખીર હોવઝ ઝાહીર હોવલ બાતીન,
ઉસીકો ઇબતીદા સમઝે ઉસીકો ઇંતીહા જાને.

મોહંમદને ખુદાઇ કી ખુદાને મુસતફાઇ કી,
કોઈ સમઝે તો ક્યા સમઝે કોઇ જાને તો ક્યા જાને.
નહો બે વહદતોંકો બહરા ઇસ મઝમુનસે અય હુયદર,
મેરે રમજે સુખન અલબત્તા વહદત આશના જાને.

ગઝલ. ૨૫

ઉસ રંગીલેને જો હાથોંસે લગાઇ મેંહદી.
કોનસે બાગસે બતલાઓ મંગાઇ મેંહદી.
આશકે ગુલગુંસે તુરો તાજા હુવાયા વોહ દરખ્ત,
જીસકી ડાલીસે સજન તુમને મંગાઇ મેંહદી.
રશકે ઉન્નાબ કીયા દસ્તે હીનાઇકે તઈં,
તુમને હાથોંપે અય માહ જબકે રચાઇ મેંહદી.
ઉડગયા દેખતેહી રંગ શફકકા નાગાહ,
એક જરા અપને જો હાથોંકી દીખાઇ મેંહદી.
હાથમેં સુરખી ન સમઝે કોઇ આકીલ ઉસકો.
ખુને ઉશશાકકી મુઠ્ઠીમેં જો લગાઇ મેંહદી.

ગઝલ. ૨૬

ફલક તક શોર હે બરપા, મોઇનુદદીન ચીશતીકા,
મલાયેકમેંભી હે ચરચા, મોઇનુદદીન ચીશતીકા.
અગર ચશ દીલ તુ હે શયદા, મોઇનુદદીન ચીશતીકા,

ન છોડ હરગીજ તુ દરવાજા, મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
શરાબે માઅરેફતકી કેફીયત, મુઝસે કોઇ પુછે,
કે દીલ મેરા હે મતવાલા, મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
ફકીરીમેં નહો કયું કર મુઝે, ફખરે શાહી હાસીલ,
હુવા હું મેં ગદા કીસકા. મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
જમાનેકી હવા કયસીહી ચલજાવે મેરે દીલપર,
વઝીફા મેં ન ભુલુંગા, મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
ચલો અજમેરકો અહમદ, અગર શૌકે જીયારત હે,
કે વહાં હે જલ્વાગર રૌઝા. મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.

ગઝલ. ૨૭

તુહી જબ સાથ નદે ફીર હો ભરોસા કીસપર,
છોડે જાતાહે મુઝે અય દીલે શયદા કીસપર.
ઝુલ્મ કરતે હો પર ઇતના તો બતાદો મુજકો,
સબ્ર મેરે દીલે મુઝતરકા પડેગા કીસપર.
કેહતેહેં હોગયા ગર દાવરે મેહશરભી ઉધર,
હશરમેં કીજેગા ફીર ખુનકા દાઅવા કીસપર.
ફીર ગયા દીલ્લસા વફાદારહી જબ ફુરકતમે,
ફીર કરે કોઇ જમાનેમેં ભરોસા કીસપર.
મુઝતરબ દેખકે બોલા વોહ જલાનેકો મેરે,
સચ બતાદોકે દીલ આયા હે તુમ્હારા કીસપર.
મુફતમેં કરતે હો કયું અપની જવાની બરબાદ,
નાઝ કુછ ખયેર હે તુમ હો ભએ શયદા કીસપર.

ગઝલ. ૨૮

દાગે જુનુંને શીર કીયે સામાં નયે નયે,
ફુરકતમેં ઉસકી છાને બિયાબાં નયે નયે.
સવદાયે જુલ્ફ જબસે હુવાહે મુઝે સનમ,
મેં દેખતા હું ખાબે પરેશાં નયે નયે.
બનતી નહીં હે કોઇભી તદબીરે વસ્લે યાર,
હરચંદ રોજ કરતાહું સામાં નયે નયે.
ધરતક તુમ્હારે આને નહીં દેતેહેં મુઝે.
બીઠલાયે ખુબ આપને દરબાં નયે નયે.
ફુરકતમેં તેરી હમકો યે હાસીલ હુવા સનમ,
પયદા હુયે હેં જાનકે ખાહાં નયે નયે.
એ શરબતે વીસાલકે હાસીલ નહીં શીફા,
આલીમ અગરચે લાખ હોં દરમાં નયે નયે.

ગઝલ. ૨૯

નયનનમેં રૂપ ખાજા હમરે સમા રહા હે,
ઘટ ઘટમેં વોહ સાંવરીયા રંગત દીખા રહા હે,
મોરલી બજાકે કાના કીના મોહે દીવાના,
જોગી બનાકે મુજકો દર દર ફીરા રહાહે.
સખીયા સુનો હમારી જાયેગી બેકરારી.

પરદા ઉઠાકે સાબેર સુરત દીખા રહા હે.
ખીચતાહે દીલ હમારા દુરી નહીં ગવારા,
શાયેદ હમારા પ્યારા હમકો બુલા રહા હે.
ઘટમાં લગી હે હોરી સુરત દીખાદે ભોરી,
દીપક બનાકે ખાજા કયું તુ જલા રહા હે.
એક દીન તુ આકે સાજન મે હે દીખાદે દરશન,
ખાજા પ્યારે મોહન કયું તુ જલા રહા હે.
ખાજાકે દવાર જાકર કેહદો યે સુરી સાબેર,
અફલાક યે સીતમગર મુજકો જલા રહા હે.

ગઝલ. ૩૦

કાબીલે વસ્લ આજહીકી રાત હે,
મય હે ઓર ખીલવત હે ઓર બરસાત હે.
હરફે મતલબ સાફ કેહ સકતા નહીં,
શર્મ આતી હે કે પેહલી રાત હે.
કુછ હંસો બોલો ખુદાકે વાસ્તે,
બુત બને બયઠે હો યે કયા બાત હે.
લેલીયા બોસા તો બોલે ઝેપકર,
જાઓ જોબનકી મેરે ખયરાત હે.
ફીર ખુદા જાને કહાં તુમ હમ કહાં,
અયશો અશરતકી યેહી એક રાત હે.
કયું ફીસલ પડતેહું મુલ્કે હુસ્નમેં,

કયા વહાં બરસાત હી બરસાત હે.
શેખજી થોડીસી પીલો આજ તો,
કોન દેખેગા અંધેરી રાત હે.

ગઝલ ૩૧.

રીક ઇસ્યાંકી નહીં કુછ ગમે ફરદા કયસા,
નાજ રહમતપે તેરી હે મુઝે કયસા કયસા.
સહર બાતોંમેં હે દુશ્મનકી ખુદાયા કયસા,
ઉસ પરી રૂકો હે શીશેમેં ઉતારા કયસા.
એહીજાબ અબતો રકીબોંસે મુલાકાતેં હેં,
શર્મહી આંખસે જબ ઉઠગઇ પરદા કયસા.
સુનલીગે હુસ્ને અવસાફ જનાબે વાયેઝ,
કહીયે ઇનસાફસે ઉસકા હે સરાપા કયસા.
મરને દેતી નહીં ફુરકતમેં તમન્નાયે વીસાલ,
હરઘડી મોતકા સરપર હે તકાઝા કયસા.
મોતભી આકે બુરે વક્તમેં ટલજાતી હે,
ઉસકે વાઅદેકા દીલેજાર બરોસા કયસા.
ચલતે ફીરતે કહીં બોજહ તો નહીં જા નીકલા,
આજ ઇસ કુચેમેં હે હશ્રકા બરપા કયસા.

ગઝલ. ૩૨

આરઝુ યે હે કે નીકલે દમ તુમ્હારે સામને,
તુમ હમારે સામને હો હમ તુમ્હારે સામને.
હશ્રકે દીન ભી હો શરહે ગમ તુમ્હારે સામને,
સબ ખુદાકે સામને હોં હમ તુમ્હારે સામને.
આઇ હે કયા મેરી શામત આઇ હે કયા મેરી મોત,
મેં કરૂં ઇઝહારે દરદો ગમ તુમ્હારે સામને.
કત્લ કરડાલો હમેં યા જુરમે ઉલફત બખ્શદો,
લો ખડે હેં હાથ બાંધે હમ તુમ્હારે સામને.
બાદ મેરે રોયેગા સારા જમાના દેખના,
તુમસે હોગા મેરા માતમ તુમ્હારે સામને.
મુજકો ઇસ સરકી કસમ; અબતક વોહી હે ઇઝતેરાબ,
દાગે મુઝતરકા જો થા આલમ તુમ્હારે સામને.

ગઝલ. ૩૩

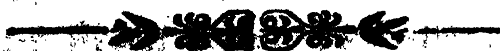
કોઇ આશિક નહીં મુઝસા મોહંમદ નુરે આલમકા,
મુઝે કેહતે હેં સબ શયદા મોહંમદ નુરે આલમકા.
લગાયા પાર કીશતીકો મેરી વોહ લુત્ફ હે દમમેં,
જો આયા જોશ પર દરીયા મોહંમદ નુરે આલમકા.
જો પોંહચે અર્શ પર હઝરત તો હકને ઉનસે ફરમાયા.

દુઇકા અબ ઉઠા પરદા મોહંમદ નુરે આલમકા,
અતા કરદે તુ યા રબ મુઝકો ચશમે નુરે બીં અયસી.
જીધર દેખું ઉધર જલવા મોહમંદ નુરે આલમકા.
જીસે દેખો ઉસીકા નામ મદદાહીમેં લેતા હે,
નસીમ અયસા હુવા શયદા મોહંમદ નુરે આલમકા.

ગઝલ. ૩૪

ઇધર તો જાન જાતી હે લબોંપર આહો નાલે હેં.
ઉધર વોહ દોનોં હાથોંસે કલેજેકો સંભાલે હેં.
બનાયા સબકો ખાલીકને યે જીતને હુસ્ન વાલે હેં,
મગર આઝા તુમ્હારે નુરકે સાંચેમેં ઢાલે હેં.
બહાર આઇ હે ગુલશનમેં નહીં કુછ હમહી દીવાને,
ગુલોંનેભી ગીરેબાં અપને અપને ફાડ ડાલે હેં.
નહીં સુરમેકા દુંબાલા નુમાયાં ચશ્મે જાનાંસે,
યે આહુ મારે ગરમીકે જબાં બાહેર નીકાલે હેં.
બહોત આરાઇશે ગેસુમેં હો મસરૂફ ઇનરોઝોં,
કહોતો કીસકે ડસનેકો યે કાલે નાગ પાલે હેં.
લગાકર ગેસુઓંમેં તુકરઇ મુબાફ કેહતે હેં,
બચે રહીયે જરા ઇનસે યે કાલે કોડયાલે હેં.
અયાદતકો જો આતે હેં તો ફરમાતે હેં હંસહંસકે.
કહો **હયરત** અભીતક ક્યા જીગરકે જખ્મ આલે હેં.

ગઝલ. ૩૫

આયે નહીં નઝર જો પ્યારે કઇ દીનસે,
મરતે હેં હીજરકે મારે કઇ દીનસે.
કર કત્લ એ કાતીલ નકર અબ દેર ખુદારા,
હે શૌક બરા દીલમેં હમારે કઇ દીનસે.
આતા જો નહીં બાગપે ક્યા ઉસકા સબબ હે,
અય રશકે કમર બહરે નઝારે કઇ દીનસે.
અબ દેખીગે કીસ કીસકો ડસે નાગની જુલફેં,
નીકલે હેં વોહ આરીઝપે સંવારે કઇ દીનસે.
કીતનોંકા કીયા ખુન સનમ સચ તો કહો અબ,
મેંહદી જો મલી હાથમેં બારે કઇ દીનસે.
ક્યા ઇસકો ફલક દેખકે હયરાન બના હે,
કુરબાન જો કરતા હે સીતારે કઇ દીનસે.
યા અહમદે મુરસલ તેરે મુમતાજ પર અબતો,
જયાદા હેં ગમ અંદોહકે ગુજારે કઇ દીનસે,

ગઝલ. ૩૬

અય મેરે ખાજા પ્યારે લે ખબર-દીનો દુન્યાકે સહારે લે ખબર.
હો રહાહું ઇશ્કમેં તેરે અસીર-અય મેરે પ્યારે કે પ્યારે લે ખબર.
દો જહાંમેં બાદશાહી હે તેરી-ગૌસે આઝમકે દુલારે લે ખબર.
અર્શસેહી ફર્શ તક તેરી હે ધુમ-અય મોહંમદકે પ્યારે લે ખબર.

સબ મલાયેક હુરો ગીલમાં યુંકહેં—અયઅનીશાશમકે પ્યારે લે ખબર.
અપને હાથોંસે પીલાદો મય મુઝે—સાકીયે કૌસરકે પ્યારે લે ખબર.
આ પડા દરપર તેરે કાદરમીયાં—ખાજા ઉસમાંકે પ્યારે લે ખબર.

ગઝલ. ૩૭

તદબીરસે કીસમતકી બુરાઇ નહીં જાતી,
બીગડી હુઇ તકદીર બનાઇ નહીં જાતી.
મય પી તો સહી તોબાભી હોજાયેગી જાહેદ,
કમબખ્ત કયામત અભી આઇ નહીં જાતી.
આંસુ ન પીયે જાઇંગે અય નાસેહે નાદાન,
હીરેકી કની જાનકે ખાઇ નહીં જાતી.
બીસાહે યહાં તક તેરી રફતારને ઝાલીમ,
આંધીસે મેરી ખાખ ઉડાઇ નહીં જાતી.
દીલ મુઝસા હે કીસકા કે તહે તેગ ન ઉફકી,
એક ફાંસકી તકલીફ ઊઠાઇ નહીં જાતી.
લીલ્લાહ મેરે જુબ્બહોપે તકબીર તો પરહલો,
ઇતનીસી જબાં તુમસે હીલાઇ નહીં જાતી.
અય દાગ કહા હાસે દીલ ઉસ દુશમને જાંસે,
નાદાન તેરે દીલકી સફાઇ નહીં જાતી.

ગઝલ. ૩૮

લગાયા મેંને જો તુમસે દીલકો તુમ્હારે દીલપર નીહાં નહોગા,
ઉઠાયે સદમે હેં જીતને મેંને જહાંમેં કીસપર અયાં નહોગા.
હે ખોફ મુજકો અકેલે ઘરકા કે હોગા વાંપર ગુજારા કયુંકર,
મદદકો મેરી જો લુત્ફે યજદાં નદીમો હમદમ વહાં નહોગા.
લગાયા ગુલસે જો દીલકો તુને સમઝલે દીલમેં તુ અપને બુલબુલ,
હેં ચંદરોજા બહારકે દીન યે ગુલતો રોજે ખીજાં નહોગા.
બહોત કીતાબેં પરહી હેં તુમને યે માના હમને અય શેખસાહેબ,
છુપાઓ હમસે ન હાલે દીલકો નીહાં યે દરકે બુતાં નહોગા.
હે કોન સરદાર તુઝકો દેહશત શફી હોંગે રસુલે દાવર,
જો જલજલેસે બરોજે મેહશર જમીં નહોગી જમાં નહોગા.

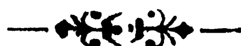
ગઝલ. ૩૯

જહાંપર શમા હોતી હે વહાં પરવાના આતા હે,
પરી રૂ જીસ જગા હે ઉસ જગા દીવાના આતા હે.
શરાબે વસ્લકા તાલીબ હું મેં અય સાકીયે ઉલફત,
તેરા અબ તક નહીં ગરદીશમેં કયું પયમાના આતાહે.

ન શરમાકે છુપો મુઝસે કહૂંગા વર ન મેં રૂસવા,
અય મસ્તેનાજ મુજકો નાલયે મસ્તાના આતાહે.
જફામેં તાક હો તુમ ઓર સીતમમેં શોહરયે આફાક,
મગર યેહભી તો કહીયે કુછ કરમ ફરમાના આતાહે.
નહો ગર રૈનકે બજમે હસીના તુમ અય શાહે હુસ્ન,
તો ક્યું દીલ હાય આશિકકા તુમ્હેં નઝરાના આતાહે

ગઝલ. ૪૦

રીઝાયે આલમે છમકાં ગે ગુલજારે મોહબ્બત હે.
બશર શકલે ગુલો બુલબુલ હવાદારે મોહબ્બત હે,
નઝારા આરીઝે ગુલકા હે નુસખા દર્દે બુલબુલકા,
હવાયે વસ્લે સેહત બખશે બીમારે મોહબ્બત હે.
મરીઝે ઊલફતે જાનાકા દરમાં કોઇ ક્યા જાને,
મસીહાસે ન અચ્છા હો વોહ આજારે મોહબ્બત હે.
તમન્ના અંજુમનમેં શમઓ પરવાનેકી રોશન હે,
મુરાદે બુલબુલો ગુલ શરહે ગુલજારે મોહબ્બત હે.

ગઝલ. ૪૧

અય દીલ મેં શેફતા નહીં કોઇ હસીનકા,
આશીક હું ઓર ગુલામ હું ખાજા મોઇનકા

શાયાં હે તુજકો ખાજગી અય જાને મુરતઝા,
જુજ તેરે કોન શાહ હે ઉસ સર જમીનકા.
કયું કર ન આફતાબકો હાસીલ હો ફખરો શાં,
નકશા હે આસમાનપે તેરી જબીનકા.
પાયા હે તુઝસે હીંદમેં ઇસલામને રીવાજ,
તુહી મોઇ હે સરવરે આલમકે દીનકા.
અજમેરકી વોહ શાન વોહ રફઅત હે ઇનદીનો,
હફત આસમાંપે શોર હે જીસકી જમીનકા.
સર ગર્મ વસફે બાદશાહે હીંદ હું **અમીન**,
વાસીફ નહીં હું મેં કીસી મસનદ નશીનકા.

ગઝલ. ૪૨

આંકર તુમ્હારે દરપર બદનામ હો ચુકા હું,
મેરી ખબર લો ખાજા નાકામ હોરહા હું.
સોંપા હું તુમકો પ્યારે દુન્યા વ દીંકી કુંજી,
અબ પાસ મેરે કયા હે બેદામ હો રહા હું.
પરદા ઉઠાઓ રૂખસે મુખડા દીખાઓ ખાજા,
મેં ઇશ્કમેં તુમ્હારે ગુમનામ હો રહા હું.
હે લાજ મેરી તુમકો તુમ લાજ રખીયો મેરી,
મુજકો યેહી હે ખાજા ગલેહાર હોરહા હું.
મહમુદ જબ મીલાહે એક જામે વસ્લે ખાજા,
મખમુર મસ્ત મેં અબ એક જામ હોરહા હું.

ગઝલ. ૪૩

હમ સબકો છોડ છાડ મદીનેકો જાઈંગે.
જાકે દરે રસુલપે ધુની રમાઈંગે.
હમ અપને જામેમેં નહીં ફુલે સમાઈંગે,
જીસ વક્ત સબ્જ રોઝેકા દીદાર પાઈંગે.
મજનુંકી તરેહ જોશે જુનુંમેં જો આઇંગે.
આગે ચલેંગે હમ તુમ્હેં પીછે ચલાઈંગે.
આખીર હુઇ હે ઉમ્ર હમારી ગુનાહમેં,
અબ રૂબરૂ ઉસ યારકે ક્યા લેકે જાઇંગે.
ગુલ હશ્રમેં હે બાગમેં બુલબુલકા શોર હે,
હરજા યે ધુમ હે કે વોહ તશરીફ લાઇંગે.
અય બે વફા તુ ક્યું નહીં લેતા મેરી ખબર,
કબતક તેરી જુદાઇકે સદમે ઉઠાઈંગે.

ગઝલ. ૪૪

કૌનો મકીમે અહમદ દુલ્હા રૂપ નીરાલા લાયા હે,
અયન અરબમે દેખ જરા તુ રબમેં કયસા સમાયા હે.

ઇન્ના ફતહનાકા તાજ પેહનકર નસરૂન મીનલ્લાહકી સેહ ઉઠાકર,
કલમગે હક વહદહતકા ઘર ઘર ઉસને ડંકા બજાયા હે.
અરબા અનાસીર ખાકી પુતલા આદમ જીસકા નામ ધરા,
જયસેથે વયસે ઉઠગગે ઓર ઊસમેં કયસા સમાયા હે.
આઇના ફના ફીશ શેખકા મહમુદશાહ હે। જીસકો નસીબ.
જીસને ઇશ્કે હબીબે ખુદા ગર દીલમેં અપને સમાયા હે.

ગઝલ. ૪૫

જલવા દીખલા હમેં મેઅરાજકે જાને વાલે,
નઝરે લુત્ફ ઇધર હકકે બતાને વાલે,
તુઝસે હમ માંગતે હેં દૌલતે ઇમાં શાહા,
આસીગોંકો ગમે મેહશરસે છુડાને વાલે.
લે ખબર બહરે ખુદા જાન લબોંપર આઇ,
ગમો હમ હોગયે હેં અશ્ક બહાને વાલે.
યા નબી રોજ઼ જીયારત તેરી કરતેથે મુદામ,
કયસે ખુશ બખ્તથે વોહ અગલે જમાને વાલે.
જલ્દ કર ઇસ દીલે વેરાંકો હમારે રૌશન,
બહરે અલ્લાહ મદીનેકે બસાને વાલે.

નાટકનાં ઉરદુ ગાયનો.

ભાગ. ૨ જો.

૪૬

ઓ માલીક શાન ગ્યાન દીખલાઇ,
કરાની લાસાની દીલજાની માની તેરી યકતાઈ.
હુર પરી ગીલમાં ઇનસાં બનીજાન બના મન ભાઇ,
સબ ખુશરંગ શબાહત પ્યારી સુરત જુદા બનાઇ.

(ખુરશીદે જર નીગાર.)

૪૭

છાંડ ચલે મન પરદેસી,
બનબન ભટકત હાથે હાથે અબ કબલગ ફીરકર જનાજી.
છોડ નગર અબ જોગ પાયતો,
હરસે ધીઆન લગાના— છાંડ ચલે.

(ભુલ ભુલૈયાં.)

૪૮

મેરી ફુલતી ફુલતી જોબનકી ડાલ રખખુંગી,
કપસે સંભાલકે.
યે જવાની દીવાની આઆ

કહાં રખ્ખું મેં. ઇસકો સંભાલકે,
યહાં જોબનકે હમલે નીરાલે,
વહાં કંગનને પાઉં નીકાલે,
પડે દોદો મુસીબતસે પાલે,
ઉસે તાલાશ કરને જાઉં તો ઇસકો રખ્ખુંગી
કયસે સંભાલકે.
(મીઠા જહેર.)

૪૯

જવાં દુલાહપે હું મેં નીસાર—મુએ ખુસટ પે.
હું મેં નીસાર— તેરી મેરી જોડી બની મજેદાર,
અંધી કાની જોડી બની મજેદાર.
લુલી લંગડી જોડી બની મજેદાર,
શાદી કરંગા ઘોડે ચડુંગા ફીર ના કરૂં તકરાર,
મુઝે બાલી બનાદે, બુંદે મંગાદે,
સાડી દીલાદે તુ ચોલીકે સાથ,
તુઝે બાલી બનાદુ બુંદે મંગાદુ જુતા ગઢાદું-
મેં મોચીકે હાથ,
અભી લાઉં અભી લાઉં અભી લાઉં જાન,
શાદીકા કરો ઇકરાર—તેરી મેરી.
(અસીરે હીર્સ)

૫૦

હે અજબ યે ફુલોંકીસી લાલી,
વાહ શરાબ જલાલી જમાલી નીરાલી—અજબ.
યારો મલાલમેં યે પીના હલાલ હે,
જો પીયે દેખે બહાલી પીલે જો ડરકે ફીરે બેખટકે,

ન અટકે ન બટકે ન ફટકે મલાસી—અજબ.
યારો શરાબ તો પીના સવાબ હે,
એવડા બરાન્ડી લો પીઓ પીલાઓ,
ગે શીશા શરાબોંસે રહે ન ખાલી—અજબ.

(બજમે ઇનસાફ.)

૫૧

પ્યારે તોરે અંગમેં ફુલનકી બહાર હે—સૈયાં.
ફુલનકે બાજુબંધ ફુલનકે ગજરે,
ઓર સોહે ફુલનકા ગલે હાર હે—પ્યારે.
નયનાં કમળ ઓર ચેહરા ગુલાબ હે,
ગોરે ગોરે ગાલ સૈયાં ગુલે અનાર હે—પ્યારે.

(વીણાવેલી.)

૫૨

તુમ્હેં દુંગા મેં વાકી ખબરીયા જાન.
મુઝે દેદો યે પ્યારી સુંદરીયા જાન.
પ્યારી ચંચલ હે ન્યારી ન્યારી છલબલ,
અરે જારેં મુઝે ચલચલ ન ગુલામકા કામલું.
અફસર કામ કરુંગા ખુશ અંજામ કરુંગા.
બસ કુછ કામ નહીં જા ચલચલ ચોર કહીંકા,
ચુપ નાકામ કહીં હુકર બદનામ નહીં હુ,
હે નોકર બરતર અફસર હુજપર,
બદતર અજ ખર અફસર હમપર.

(દીલ ફરોશ.)

૫૩

હાય મુઝે દરદે જીગરને સતાયા, મેરા પ્યારા,
નહીં દીલઆરા નહીં કોઇ ચારા નહીં હે ખુદાયા.
ફુગાંમે આહમેં ફરીયાદમેં શેવનમેં નાલેમેં,
સુનાઉં દરદે દીલ તાકત અગર હો સુનને વાલેમે.
કબાએ સીખ હેં હમ કરવટેં હરસુ બદલતે હે,
જો જલ ઉઠતા હે યે પેહલુ તો વોહ પેહલુ બદલતે હે.
અહલે બેદાદ મીલા દીલકા ઉસ્તાદ મીલા,
પુરા સૈયાદ મીલા સખ્ત જલ્લાદ મીલા.
સાંસ દેખી તને બીસમીલમેં જો આતે જાતે,
ઓર ચરકા દીયા જલ્લાદને જાતે જાતે.
હાય જાલીમને રહમ ન આયા.--

(અમીરે હીર્સ.)

૫૪

બારી જાઉંરે સાંવરીયા તોપે વારનારે,
તન મન ધન સબ તોપે વારૂં.
ઘર દર જર સબ તોપે નીસારૂં,
કબતક કાતીલ બનકર ખંજર મારનારે.

(ભુલ ભુલૈયાં.)

૫૫

બાદીલા બેગે આયોરે મોરો જોબન બીતો જાય. બા.
ચંદા તોરી ચાંદની સુતી પલંગ બીછાય,
જબ જાગું તબ એકલી મરૂં કટારી ખાય.—બાદીલા.
પ્રીતમ પ્રીત લગાયકે છોડ ગયે પરદેશ,
જાઉં વાકે યાદમેં લઉં જોગનકાભેસ.—બાદીલા.

(રસીક ભગી.)

૫૬

જાઓ જાઓ ન સતાઓ સાંવરીઆ,
મોરા નાજુક તન ગુલજાર,
વાપે કીની કુલ સીંગાર,
કાહે નજર લગાઓ સાંવરીઆ——જાઓ.
મોરા જોબન ઝુમકેદાર;
ખીલો જયસો કે ગુલનાર,
હટો કાહે શરમાઓ સાંવરીઆ——જાઓ.

(કરણુ ઘેલો.)

૫૭

જો પીયા આયેના મોસે સહા દુખ જાએના,
જીયા જાયે જરાયે સતાયે હીયા———પીયા.
મુજકો માઅલુમ નથા પેહલે લગાના દીલકા,
યાદ આતા હે ખુશીકા વોહ જમાના દીલકા,
અબતો મુશ્કીલ હે મેરે કાબુમેં આના દીલકા,
જાન લેજાતા હે કમબખ્ત યે જાના દીલકા,
સુખ પાયેના ગમ જાયેના કુછ ભાયેના—પીયા.

(ભુલ ભુલૈયાં.)

૫૮

બંસીવાલા આજોરે મોરે દેસ,
થારી સાંવરી સુરત પ્યારો બેસ—બંસી.
આવન આવન કેહ ગયોજી કરગયો કોલ અનેક,
ગીણુતાં ગીણુતાં ઘસગઇ મોરી આંગરીયારી રેખ.
સાંવરીયા, રસીલો, સલુણા,

પીયાપે જીયા મેં કરૂં યે નીસાર,
હમતો જોગી પ્રેમકેરે પ્રેમ હમારો દેસ,
સુખ નહીં પાઇ પીયુકી તબ લીનો આ બેસ—થારી.

(સરદાર બા,)

૫૯

નયે નયે ચલકે કલબલ છનકે બાન ચલાઉં
સન સન સન,
ધર્મ પરેખું સતપન દેખું ખુબ લડાઉં
મેં તન મન—નયે નયે.
ખેતી બારી નાસ કરાઉં ફીર જાકર મેં માંગું ધન,
એક બેસ્યાકો ભેજું હરલે જાકર ઉસકે
સબ સતપન—નયે નયે.
ફીરે દુખયારે દુખકે મારે બને બેચારે—બન બન બન.
દુખ ભરકર જો સત્ય રખેતો જગ ઉસકો કહે
ધન ધન ધન—નયે નયે.

(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૦

બુટી પીલાકે લુભા ગયા કોઇ મુઝે,
બડી સવેરે જો કોઇ છાને વાકી લંબી ડીંટ.
ઉડત ચીરઇયા વોહ પેહછાને ગીરી સડકસે ઇંટ—સવેરે ફીર છનેગી.
દુસરે પેહેર જો કોઇ છાને વાકે લંબે કાન,
તવા કટોરા બેચડાલકે ઘર લોટેપર ધ્યાન—સવેરે ફીર છનેગી.
તીસરે પેહેર જો કોઇ છાને જાું બાદલકી કીંચ,
ઘરકે જાને મરગયે ઓર આપ નશેકે બીચ—સવેરે ફીર છનેગી.

ચવથે પેહેર જો કોઇ છાને બચ્ચા આપહી આપ,
એજોરૂ બેસુસરેક હો છે બચ્ચેકા બાપ—સવેરે ફીર છનેગી.

(મુરીદે શક.)

૬૧

ધનુષ ભ્રકુટી ખેંચકે, ફેંક નયનકા તીર.
સંતનકો જખમી કીયા, દીયા કલેજા ચીર.
ભજ ભજ ભજ રામ નામ મન, ભજ ભજ ભજ ભજરામ—
ભજ,
તીલક છાપા તુળસીમાળા મુખે હરકા નામ.
નાજુક નારી હાત લગે તો દીલારામ.
બસ દીલારામ, બસ દીલારામ, બસ દીલારામ—ભજ.
બુચીને બેડોળ મળે તો નારાયણ, ધુત નારાયણ ધુત નારાયણ
ધુત નારાયણ,
ગોરી ગુલાબ જયસી હોવે સીતારામ, ચલ સીતારામ, ચલ
સીતારામ, ચલ સીતારામ—ભજ.

(પવિત્ર લક્ષ્મી.)

૬૨

અજબ ખેલ હય દુનિયા, જીસમેં ચાલ હમેશા રંજકી હય,
સચ પુછો તો દુન્યાદારી એક બાજી શતરંજકી હય.
જો આગે અપને બયઠા હય, વોહી હય ખુદ દુશ્મન અપના,
સહ દીખલાનેવાલા હોજાતા હય મહાં સહજમ અપના.
કોઈ ઘર ઘોડા ચલકર જબ ચુક ગયા ચાસન અપના,
હાથી અપને હાથીસે સંધતા હેતા હય તન અપના.
શાહ પ્યાદા સબકી હાલત દુન્યામેં શશપંજકી હય—સચ.

(સયલા બહાર.)

૬૩

તક તક દેખી સુંદરીઆ શાન,
ગોરે ગોરે ગાલોંપે તીલ ચમકાવે—તક તક.
એક તો દેખી વાકી આલી નજરીઆ,
દુજે પાઇ મોગલીઆ શાન, તીજે પાયા
વાકી પધીયામેં તુરરા, કયા જાદુ ડાલે સુગરીઆ
શાન—તક તક. (ખુદા દાદ.)

૬૪

મસ્ત મુછીંદર હમતો કલંદર ભુતનાથ કેહલાતે હેં,
ધુલ ડાલકે આંખોંમેં હમ હલવા રોટી ખાતે હેં,—મસ્ત,
ટોપીકા પયજામા કરતે, સિરકા પયર બનાતે હેં,
તીન બંદકા જામા પેહને છંદ બંદ દીખલાતે હેં,
તુમ જાદુ ટોના સીખો તો સીખલાતે હેં,
તુમ બેટા બેટી માંગો તો દીલવાતે હેં.
જંતર દેતે હેં, મંતર દેતે હેં,
ઝાડ ફુંકભી કરતે હેં, તાવીજ દુઆ બતલાતે હેં—મસ્ત.
હે નારસીંગ બીર, હે નારસીંગ બીર,
બયતાલ ભુત પીર, બયતાલ ભુત પીર—મસ્ત.
(સંગીન બકાવલી.)

૬૫

મુઝે હાસીલ હજારો કમાલ મોહે કોઇ કયા જાનેરે—મુઝે.
બાંકી ફબનવાસે ટપકે જોબનવા,
ચંદાસા નાદીર જમાલ—મુઝે.
માલીકને પઇસેપે પઇસા દીયા હે,
દીલ હે હમારા નેહાલ—મુઝે. (ખુદા દાદ.)

૬૬

ગોરી સોલા બરસકી, જો હો અપને રસકી,
વોહ મીલતેહી આંખે ફીસલતી હય.
જરા અંગીયા જો મસકી, હુઇ અપને બસકી,
વોહ ફંદેસે ફીર કબ નીકલતી હય.
મીલે વોહ જો કમસીન, લેના બોસે ગીન ગીન,
ઓર લગાના ગલેસે, ઉસે રાત દીન.
કરકે દીલકો કડા, લેના આંખેં લડા,
યુંહી બાગડી તબીઅત, સંભલતી હય—ગોરી.

(ગુમાન તારા.)

૬૭

બનવા પીયા કોઇ ભારી, મોહે રેશમકી ચોલી સાડી.
તુઝે સાડી બનાદુ મેં ભારી.
ઉસમેં ટાંકા હો ગોટા કીનારી,
ફીર તો હોગી બહાર.
નયા હોગા નીખાર,
ગોરે હાથોંમે ચુડી હો કાલી,
ઓર કાનોંમેં સોનેકી બાલી.
અબી લાઉં સોનાર,
હાં હાં જાઓ બાજાર.

(સુફેદ ખુન.)

૬૮

આજ ગુલશનપર જોબન હય આયા હુવા,
ગુલશનકા જોબન હય, તેરાહી દર્શન હય, દરશનમેં છાયા
હુવા!—આજ.

તુહે મેરી જાન પ્યારી, બારી કુમારી નાર, હાં ? અરરર વાહ!
આન વાલી, બાન વાલી, સારી અદા પ્યારી, નયના કટારી,
ચેહરે પર રોગન હય, મુખડાભી રોશન હય,
બરતન ગરમાયા હુવા—આજ.

(લયલો નહાર)

૬૯

ધર ગુઈયાંપે સોવે કહોરે જોબન પર તેગાં ચલે—ધર,
દોડો દોડો સીપૈયા ચાર,
કીલ્લે પર ગોલા ચલે—ધર.
ઉંચી કઠરીયાપે જીયા લલચાવે,
ભાગો ભાગો સીપૈયા ચાર,
કિલ્લે પર ગોલા ચલે—ધર.

(રામ રતન.)

૭૦

ક્યું જવાની ખો રહે હો શાદમાનીકે લીયે,
પીરીમેં રોયા કરોગે ઇસ જવાનીકે લીયે—ક્યું જવાની.
સુખતા હય જબ શજર ફીર વોહ હરા હોતા નહીં.
વોહ કહાની યેહ જવાની પીરે ફાનીકે લીયે—ક્યું.
આબે રફતા નેહરમેં ફીર લોટકે આતા નહીં.
પા નહીં સકતે ગુજીસ્તા જીંદગાની કે લીયે—ક્યું.

(હામાન)

૭૧

શીતરતવાલા હીકમતવાલા ચલતા પુરજા હું ઐયાર,
બીખધર કાલા જેહરકા પ્યાલા જમધર ખંજરકા હું વાર,
આફત ઢાઉં ઘરભરપર દુખ ગમ છાઉં હર સરપર.

ગારત લાઉં દર જરપર સબસે બહડકર હું મક્કાર.

(મારે આસતીં.)

૭૨

હીરીયાં મેરા નામ મેં હું તંબોલન તડાકેકી,
લાવો કતરની કતરૂં નાગર પાન.
કથ્થે ચુનેકી દોસ્તીમેં હુઇ બદનામ.
અજી ખાનેવાલો આઓ, બીડા મેરા લેતે જાઓ,
લાલ મુંહ તો બનાઓ, મીયાં આઓ આઓ આઓ—હીરીયાં.
દીલ્લીકા કથ્થા ઓર પુનેકે પાન,
અયસે બીડે ખીલાદું ભુલાદું ગુમાન.
અજી ખાનેવાલો આઓ બીડા લેતે મેરા જાઓ,
લાલ મુંહકો બનાઓ, મીયાં આઓ આઓ આઓ—હીરીયાં.

(કરણ ઘેલો.)

૭૩

મીયાં સુનો સાચી બાત, દુનીયાં મક્કારી રંગ ઢંગકી,
દુનીયા બદકારી ઐયારી મક્કારી રંગ ઢંગકી—મીયાં.
જગમેં દગાકી જફાકી હય ધોકેકી બાજી,
ફુલે ફલે કરે ધાત, દુનીયા મક્કારી રંગ ઢંગકી—દુનીયા.
દુનીયા હે પાપી સંતાપી ઉથાપી વ તાપી,
નહીં દેતી સતકા સાત, દુનીયા મક્કારી રંગ ઢંગકી—દુનીયા.
યારો વફાસે હયાસે યેહ ગાડી નહીં ચલતી,
યહાં સચ્ચા ખાય માત, દુનીયા મક્કારી રંગ ઢંગકી—દુનીયા.

(નાજાં.)

૭૪

અજી સાહેબ નતીજા મીલ જાયેગા,
તુમ્હેં ઇસકા નતીજા મીલ જાયેગા—અજી.
એક એકકે બદલેમેં સો સો રૂપૈયે લું,
ઓ દીવાની ચુપ—નતીજા મીલ જાયેગા.
અચ્છી તરેહસે દેખીયે ઉસ આલી જાહકો,
દાગી કીયા હે જીસકે રૂખે રશકે માહકો,
અલ્લાહ સમઝે બેસવા તુજ રૂસીયાહકો.
બોહતાન ક્યું લગાતી હે એક બેગુનાહકો,
ગેહ એક ઇકરાર ઇનકા સુનોજી.
ઓ દીવાની ચુપ—નતીજા મીલ જાયેગા.
પેહચાનો મુજકો ચશ્મસે અબરૂસે ખાલસે,
સાયદ ઉતર ગઇ હું તુમ્હારે ખ્યાલસે.
અલ્લાહ જીસકો દેતા હય બીબી હલાલસે,
વોહ બાતભી તો કરતે નહીં હેં છીનાલસે.
ઇકરાર દો હુવે કોઇ પુકાર દો.
ઓ દીવાની ચુપ—નતીજા મીલ જાયેગા,
દેખો મેં અબભી કેહતી હું તુમ કેહના માનલો,
ખાહી મખાહી ચાહને વાલેકી જાનલો,
ઇકરાર પુરે તીન કોઇ સુનાદો.
ઓ દીવાની ચુપ—નતીજા મીલ જાયેગા.

(હામાન.)

૭૫

તુમસે લાગો નજરીયા હમારીરે.
વાયદેપે તુમ ન આયે તો કુછ ન હમ મરગયે,
કેહનેકો બાત રેહગઇ ઓર દીન ગુજર ગયે.
ફુલે ફલે ન આકે ગુલીસ્તાને દેહરમેં,
હમ વોહ શજર હેં બાગસે જો બેસમર ગયે.
કયું ન લેતે ખબરીયા હમારીરે—તુમસે,
સકુલે દીલ નહુવા ઇઝતરાબકે બદલે.
માલા ન ચયેન કભી પેચોતાબકે બદલે,
જવાં તક નહુયે મરમીટે હસીનોં પર,
હમેં મોતહી આઇ શબાબકે બદલે.
બીતી જાતી ઊમરીયા હમારીરે—તુમસે.
(દામે હુસ્ન.)

૭૬

કયસી શોભા ચંદ્ર બદનકી દેખત સુધ બુધ ગઇ
તન મનકી—કયસી.
દેત કટારી વોહ મતવારી છબ સયનનકી, છબ નયનનકી–કયસી.
મધુર મદન મન મોહન મુરત, ચંચલ ચાલ ચપલ
ચીતવનકી—કયસી.
(દીલેર દીલશેર.)

૭૭

સૈયાં મુઝે હાથોંકે કંગન બનાદે,
કંગન બનાદે તુ પહોંચી બનાદે.
જો તુ કહેગી વોહી લાઉંગા લાઉંગા વોહી મેરી જાન.

(ચલો) તેરી કસમ જાઉંગા વોહી મેરી જાન.
તઔાબા તઔાબા તઔાબા દેખો છોડો દુટા મેરા હાથ.
(ઉઇ મરગઇ હાયે અરે બાપરે.)
બાલીભી બનવાદું તુઝે બુંદેભી બનવાદું તુઝે,
હંસલીભી બનવાદું તુઝે કડે છડે દોનોં તરેહદાર.
(હાં) અયસે ચલું. અયસે શીરૂં શીર ન કરૂંગી તકરાર,
(સચ) સબ કુછ હે તૈયાર, એક બોસા દીલાદે.
(જુલમે વેહશી.)

૭૮

કાલી કાલી જુલફોંપે જીયા લલચાય,
તક તક મારે નજરીયા રામ—કાલી.
એક તો ગોરી તેરા ચંદાસા મુખડા,
દુજે નયનાં નીપટ મતવાર.
તીજે નયનોંમેં અંજન લગાવા,
કયા જાદુ ડાલા સુંદરીઆ રામ—કાલી.
(નાજાં)

૭૯

કોઇ સુનો મેરી ફરીયાદ.
ઇસ બનમેં મુજપર ગુજરી હે બેદાદ—હાય, હાય, હાય—કોઇ.
એક તો મુજસે માં છુટી ઔાર સબ છુટા ઘરબાર.
તીજે માંજાયા છુટા રેહ ગઇ મેં લાચાર,
દુન્યામેં મુજસા કોઇ નહીં નાશાદ—હાય, હાય, હાય—કોઇ.
હાય મેં પયદા હોતેહી મરજાતી બે સામાન,
યે દુખડા કયું ઝેલતી અધભરમેં હય જાન.

૭૯

જંગલમેં હય મેરી મીટ્ટી બરબાદ—હાય, હાય, હાય-કોઇ.
શેર કોઇ ખાયે મુઝે યા કોઇ ડાલે માર,
છુટું ઇસ જંજાલસે મેં દુખીયા લાચાર,
યેહ બનહી મેરા બન જાય જલ્લાદ-હાય, હાય, હાય-કોઇ.

(હામાન.)

૮૦

દુલનીઆ બના રહે તોરા રાજ,
ચુન ચુન કલીયાં મેં સેજ બીછાઉં. સોવે સાસજીકા છૈયા.
નનંદકા ભૈયા હમારા સૈયાં ગલે બીચ બૈયાં,
સોનેકા ઘડવા ગંગાજલ પાની, પીવે સાસજીકા છૈયા.
નનંદકા ભૈયા હમારા સૈયાં ગલે બીચ બૈયાં,

(મારે આસતીં.)

૮૧

હાયરે કટારીયા નયનોંને મારા, નયનોંને મારા તેરે,
સયનોંને મારા—હાયરે.
જબ દેખું જબ રંડીકે ઘરમેં બેઠા બજાયે સારંગ,
હાયરે સારંગીઆ બેઠા બજાયે, ઓયરે સારંગીઆ,
બેઠા બજાયે—હાયરે,
જબ દેખું જબ ખડી સડકપે, ખડા ઉડાયે પતંગ,
હાયરે પતંગીઆ ખડા ઉડાયે, ઓયરે પતંગીઆ ખડા,
ઉડાયે—નયનોં.

(વિજય રંભા)

૮૨

પયસેકી સારી ઇજ્જત માન, પયસેહીસે નઇ નઇ શાન,
પયસા હય આસાયેશકી જાન, પયસેહીસે નઇ નઇ શાન.
પયસા પયસા પયસા, પયસા આલમકા સરદાર—આજ.
હય પયસેહીસે આનો બાન, પયસેહીસે નઇ નઇ શાન—પયસે.

(ગુણ સુંદરી.)

૮૩

દુનીયા એક મુસાફીર ખાના હે પ્યારે ના મન અટકાના,
સાંજ સમજકે આ ડેહરે હેં ભોરકો હે જાના.
ચુન ચુન મીટ્ટી મેહલ બનાયા લોગ કહે ઘર મેરા,
ના ઘર તેરા ના ઘર મેરા ચીડીઆ રેન બસેરા.
મતલબ લલચાના દીલ ન લગાના હરકા ગુન ગાના.

(સુફેદ ખુન)

૮૪

કાતીલ ખુંખાર હેં માશુકકે કેહલાને વાલે.
સુરત ચમકાને વાલે, રંગત ઝમકાને વાલે,
આફતકે બાને વાલે, જાલીમ તરસાને વાલે,
લેકર દિલ હાથમેં દિલદારસે ફીર જાને વાલે—કાતીલ.
માલીકે બાગમેં કયા ફુલ હેં સબ ડાલી ડાલી.
વાલીને શાનસે કયા બાગમેં હરયાલી ડાલી,
ગાલ હેં ગુલકે જયસે, બાલ સુંબુલ કે જયસે,
જાલ ગેસુકે કયસે ? ચાલ આહુકે અયસે,
સુરત પ્યારી, રંગત ન્યારી, હિમ્મત સારી, તેરી જારી.
ઓ કુદરત દીખલાને વાલે—કાતીલ.

(ગુણ સુંદરી.)

૮૫

અદા ઈસકી દોચાર, નજરોંમેં મેરે સમા ગઇ,
આશીક હય સચ્ચા, જો મેરે ઇનકારસે
આયા હરબાર મગર પાયા આઝાર.
રહા ફીરભી નીસાર, અયસી તબીએત લુભા ગઇ.
મુજકો જો ચાહે, મેં ઉસકોભી ચાહું.
કેહતા હય મેરા દીલ મુજસે પુકાર.
ચલા આતાહે પ્યાર, નીયનસે સારી જફા ગઇ,
મીલતા હય દુન્યામેં ચાહે બશર જો,
ચાહે તો રબકાભી કરલે દીદાર.
નહીં મીલતાં દીલદાર.
મેં ઇસકો કીસમતસે પા ગઇ—અદા,

(ગોપીચંદ.)

૮૬

મય ન માનું ન માનું મનાય,
પીહરવા જાઓ હટોજી ! જા. મ.
ભર ફુલનકી સેજીયાં રહી અમન ચમન મુરઝાય—પીહરવા.
તુમ ન આયે બાલમાં મેરો બીતો જોબનવા જાય, પી. જા. મ.
સોકનાં ઘર તુમ રહો નાહીં અયસો ચલન મન ભાય. પી.
રયેન બીતી સાજના કાહે સહર મનાવન આય, પી. જા.

(કુંદબાળા)

૮૭

ચંચલ અચપલ છલબલ પરઠલ હરપલ બલબલ જાએજી.
સબધન તનમન પરસન અરપન નવનન તોકો સમાએજી.

ઝુલફન બયરન કાલીસી નાગનસે મન કયસે બચાએંજી.
નીસદીન પલછીન ગીન ગીન તુમ બીન સાજન સુખ ન પાએંજી.
સુરત મુરત સોહત મોહત દેખત મન લુભાએંજી.
દમકત ચમકત ઝમકત સુરત નીરખત ચંદ લજાએંજી,
લટપટ ઝટપટ ચટપટ ગટપટ મધવા પીયે પીલાએંજી.
મોરે સુગરવા ડારકે કરવા ગરવા તોહે લગાએંજી.

(અંજામે અદાવત.)

૮૮

સાંવરીયા મોરા મન હરલીનોરે.
મન હરલીનો મોરા મન હરલીનોરે—સાંવરીયા.
ગાલ ગુલાબી હોટોંપે લાલી—બાલ જાલ અંખીયાં મનવાલી.
જાદુવા છબ કરતી ચીતવન જી હરતી.
નયનસે પર સબ જગ મરતી.
સજ રંગીલી ધજ સજીલી નયનાં મીલાકર છબ દીખલા.
મોહે બેકલ કરદીનોરે—મન હર.

(બજમે ઇનસાફ)

૮૯

જાઓ પીયા જાઓ સોતન ઘર જાઓ.
સોતન ઘર જાઓ બેરન ઘર જાઓ-જાઓ.
બાતેં ન બનાઓ જાઓ મોહે ન સતાઓ,
દેખી પ્રીત તીહારી.
તુમકો ભઇ અબ સોતન પ્યારી.
મોસે ઝુઠી પ્રીત ન બતાવો—સોતન.
છાંડો મોરી બઇયાં છાંડો જીયા ના જરાવો.

રોવત હોગી બીચારી.
રાજ તકત હોગી પ્યારી તીહારી.
રૂઠી હોગી લો જાઓ મનાઓ—સોતન.

(તીલક કુમાર.)

૯૦

પૈસા પૈસા પૈસા તેરી અજબ બની બલીહારી.
સભી જહાંમેં પૈસા સબપર કરતા તુ સરદારી.
તેરે બીના ન ચલે કીસીકા તેરી સુરત પ્યારી.
તેરી ખાતર હમને સબપર ઉઠાઇ યે દુશવારી.
પૈસેવાલે ખુબસુરત ! બીન પૈસેવાલે મુરખ !
અય બારેતઆલા તેરી અજબ બની હે કુદરત.
પૈસેવાલોંકી સભી કરતે તાબેદારી.

(કનક તારા.)

૯૧

ઝુઠી તારીફ હે કબ કીસને પરસ્તાં દેખા.
હમને ગુજરાતમેં કુલ અયશકા સામાં દેખા.
હુસ્નો ખુબીમેં નજાકતમેં કદો કામતમેં.
બખુદા રશકે પરીજાદા ઇનસાં દેખા.

(કીત્આ.)

સફ્હા સોનેકા દવાત ઓર કલમ સોનેકા,
ખુબી ગુજરાતકી લીખ્ખું જો હો યમ સોનેકા.
રંગતેં કુટકે ભરદી હેં જહાંકી સારી.
દસ્તે કુદરતને બનાયા હે ઇરમ સોનેકા.

કોહો બન બાગો ચમન માલો ખજાના રૌશન,
અયસા દીલ શાદ ઇન આંખોંને ગુલીસ્તાં દેખા.

(કરણઘેલો)

૯૨

આજ શાહેવાલાને પાઇ શફા, સાજ સભી આલા દુબાલા હુવા.
રાજ કરે બાગોંમેં બાદે સબા, તાજ ગુલેલાલાકા સરપે રખા.
બાદે સબાને બાદાકે પ્યાલે, આજ પીલા ફુલકો મતવાલા કીયા.

કયસી બહાર હય સહેરા ગુલજાર હય,
માલી નીસાર હય જાન જાન જાન.
બુલબુલભી સાદ હય યાં ગુલભી શાદ હય,
હાસીલ મુરાદ હય કામીલ મુરાદ હય.
ગાઓ મુબારકબાદી નાચો, સારી પ્યારી,
ન્યારી ન્યારી વારી વારી જાઓં.

(હાર—જીત.)

૯૩

બડી યારો મેરી જોરૂ નેકજાત, કરે ખુદા ખુદા દીન રાત,
કુછ હય અયસી ન અયસી કોઇ હોગી જહાંમે નેક સીફાત,
જાહીર ઉજલા બાતીન કાલા વાહરી બલા હાં હાં હાં,
શૌહર ઘરમેં આયે તો બોલે—
જા બદજાત, મારૂંગી લાત, તોડૂંગી દાંત,
યાર જો તશરીફ લાએ તો બોલે—
ખા ભુસા બાસી ટૂકડા રૂખા સુખા,
માંગે આશક ખાના તો બોલે—
ચખ હલવા દુધ મલીદા તાજા સમોસા,

સર પડા આફત ફુટી કીસમત વાહરી મેરી બીબી વાહ.
(કાલી નાગન)

૯૪

નજરીયા મીલાયે જાઓરે મોરે સૈયાં,
ચંદ્ર બદન મીરગલોચનીરે મુઠી અંગ સમાય,
પ્રેમ દારૂ પીજીયેરે ઉમંગ રંગ ગન લાય,
છેલા સીપૈયા કનૈયા સાંવરીયા કમરીયા,
(લયલા).

૯૫

મોરી નારી કરે તકરારી કરે ખારી નીત ભારી;
બરબાદ કરે ઘર ભરકો--
ગમકી નીશાની જીદકી દીવાની જીતી મસાની હય શૌહરકો-મોરી.
રખે રાત દીન ઘરમેં લડાઇ, બાત બાતમેં હોતા પાઇ,
હો પડોસમેં લોગ હંસાઇ, સુને નહીં વો મેરી દુહાઇ,
માર માર કર મુઝે ગીરાવે, ફીર સપાટકી ચાટ દીખાવે.
યા રબ ગફુર અય પાક નુર હો જાયે અંધી બલા દુર.
પેહલુમેં કોઇ રસ્કે હુર—મોરી.
(મીઠા. જહેર)

અજી જાઓ સજન બડે આયે ચુમો ન મોરે ગાલોંકો,
મોરે ગાલોંપે યાર, કરે લાખોં નીસાર, હીરે લાલોંકો.
છુએ કોઇ જો નાજોંકે પાલોંકો,
વારે લાખોં રૂપયનકે માલોંકો———ચુમો.
(હુસ્નઆરા.)

૯૬

પ્યારે તોરે આનો બાનપર શીદા હે વાલા,
ગોરે ગાલોંપે હય દીલ લાલા,
મતવારા તુ હય ગુલે લાલા.
તેરા જોબન હય જાની નીરાલા,
જરા બોસા તો દેદે દુબાલા,
અરરર અરરર બસકર બસકર.
હટ હટ નટખટ બદ ખસલત.

(ધુપ—છાંવ.)

૯૭

મોરે નયનનસે બહે રયનન દિનન અસુંવન લડી મોતી.
સૌતન બયરનસે દેખત હંસત મય પીયુ કારન રોતી.
મીતહી જબ નપીત દીખાયે કયું ન જીયા જર જાયે.
કહો સખી અબ કાહે શીરું નાહીં અસુંવન મુખ ધોતી.

(ખુને નાહક.)

૯૮

પ્યારી મોસે સોનેકા હરલા બનાએલે.
હરવા મનાકે મોહે ગરવા લગાએલે,
ગોરી ગોરી બૈયાંકી ચુરયાંબી લાએદે,
હાં ચુરયાંબી લાએદે ચુનરીયાં રંગાએદે,
ભોલે ભોલે મોરે છેલ છબીલે પે
જાઉંગી મેં બલહાર,
યેહ ઔરત કયસી હય મકકાર,
કયસી સજું કયસી બનું.

ઠહેર તો જરા બદકાર
ખુબ ચલા ફીકા.

(દાવ પેચ.)

૯૯

સુન અય દુખ્તે અંગુર દીખાદે નુર હયા કર દુર
નશેમેં ચુર રહે મખમુર,
બાંકી કલાલી ભરભરકે પ્યાલી શીશા કર ખાલી,
રહે આંખોમેં લાલી ગમે બેએતે દાલી કાપુર—
કાકકા ઘુંઘટ હટાદે આતશી રૂખસારસે.
દમ મેરા હય ઇસ બિલ્લોરકી દીવારસે.
જી નહીં ભરતા હય અયસી લજ્જતે દીદારસે.
આકે બેપરદા લીપટ જા સીનએ મયખારસે—

(જેહરી સાંપ.)

૧૦૦

લો ફુલ જાની વે લો ફુલ જાની,
લેલો લેલો રે ફુલ જાની—લો૰,
ફુલોમેં ફુલ ચમેલી—નરગીસ બડી રસીલી,
ગજરે સોહાને લેલો—લેલો—ફુલ જાની.
માલન હું છેલ છબીલી—ફુલોંસી મેં રંગીલી,
ચંપા હું નામી યારોરે—લો ફુલજાની.

(ચંદ્રાવલી)

૧૦૧

સબમેં કર્મ બડા બડા બલવાન, કરની કરે બુરે ઇનસાન—સબમેં
દુખ સુખ સંકટ અનઘટ ઝંઝટ હાન લાભ સન્માન,

અનધન અંધન જોબન જીવન કરનીકા ફલ જાન—સબમે.
કર્મ દીલાયે સાલ દુશાલે, કર્મ ખીલાયે પાન,
કર્મ જરા જો નર્મ હુવા તો, ટુકડેકો હયરાન—સબમેં.
યેક બજાયે ઢોલ મજીરા, યેક લુટાયે મોતી હીરા,
યેક પડા મસનદ પર સોયે, યેક ખડા રોટીકો રોયે,
કોઇ છોટા કોઇ મોટા. કોઈ સચ્ચા કોઈ ખોટા,
કોઇ બાંધે લાકડી સોટા, કોઇ પગપર લોટા,
સબ કર્મ ગતી પેહછાન—સબમેં.

(રામ લીલા)

૧૦૨

બનકે પુર ફન લાકે સો મન, અનાધન કચન હા હા હા!
આનન ફાનન બનું મહાજન, લાકે ફેરન ટટ્ટુ ટાંગન,
ભર ભર દામન ટકે છના છન. રાનીકા બાગ ચોપાટીકા ગુલશન,
ઠંડી સડક ઓર કુલાબેકા ટવરન, ગીરાનરોલ ઓર હોટલ લંડન.
પવન ચક્કી તાજ મહલકા ભોજન, મામોજીની ઓર માહીમકા દરશન.
ફીરૂં ગા બનઠન લટકન મટકન, બન ગન મોહન દરશન લાકે સોહન.
કાટ બાટસે જોબન રોશન, અહા આહાહા! ઓહો ઓહોહો!

(ચીરાગે ચીન)

૧૦૩

આઇ રાહત કુછ રોજ રહી ફીર રંજ આયા કુછ આન રહા,
શબકો ચાંદો તારે આયે ચડકે બાદલ કોરે આયે,
દીનકો સુરજ આકે મેહમાન રહા—
કાયમ કબ આલમમેં કોઇ હરદમ જીશાન રહા,

આલા અદના અફસર કમતર ઇસ દુનીયાસે ગુજરે આકર.
રેહનેવાલા લેકીન રહમાન રહા—
સચ્ચા દોસ્ત ખુદા સમજા હે ઉસપર જો કુરબાન રહા,
આલમકે વોહ ગમસે છુટા, હયરતકે આલમસે છુટા,
હર હાલતમેં ખુશ વોહ ઇનસાન રહા—આઇ૦

(ગોપીચંદ)

૧૦૪

હય બાગમેં બહાર કયસી છાઇ હુઇ.
છાઇ હુઇ રંગ લાઇ હુઇ—હય.
ફીરતી ઇતરાતી હુઇ હરસુ બાદે નસીમ.
ઇત્રદાન ગુન્ચે લીયે મીઠી શમીમ,
રંગી શરાબ ભરે પ્યાલેમેં લાલા,
લાલી મુખડેપે ખુબ આઇ હુઇ—હય.
કુમરીકી હક કુક કહીં, મસ્ત મધુર હય તાન,
નહરોંકી લેહરે નહીં, હીરેકી હેં કાન.
બુલબુલે શયદાકો આજ મરહમે જંગારી,
હરે હરે જખમોંપે સબજોંકી હય કયારી,
હરસુ હરિયાલી હુઇ હર હર હંગામમેં,
જાહીદકી દુર પારસાઇ હુઇ—હય.

(અલીબાબા.)

૧૦૫

વારીયાં તોપર મોહન જીવન વારીયાં.
પ્યારીયાં હેં તેરી સાજન ચીતવન પ્યારીયાં.
ચંદ્રબદન કમલ નયન, પ્યારે ફબન ન્યારે ચલન,

હારીયાં તોપર સોહન જીવન હારીયાં,—વારીયાં.
મુખડા ગોરા તોરા ભાયે મોહે જાની,
દીલકો પરેશાંની જાનકો હયરાની,
છોડોજી નાદાની અપની આનાકાની,
નુરાની પેશાની મનમાની એ જાની,
મારીયાં જમધર ખંજર નયનન મારીયાં —વારીયાં
(રામલીલા)

૧૦૬

કામમે હો ઝમક ચમક, રૂપ રહે ચમક દમક,
સજ સજાવ ચલક ઝલક, સાજ બાજ ઠટક મટક,
ઠીક ઠાક ચટક મટક ચાલ ચપલ ચટક મટક—કામમેં.
નીમા જામા ડગલા ટોપી, અચકન ચપકન લેંહગા સાડી,
કુરતો કુરતા અંગીયા ચોલી, સદરા સદરી ઝોલા ઝોલી,
નેફા બખીયા દામન ખોલી, મોજા થયલા પરદા લુંગી,
સીલવાલો જો દીલકી મરજી, હર ઢબકા કપડા નવતરજી.
મેં હું સબસે પકકા દરજી, લેકીન દૌલતકા હું ગરજી,
કપડે સીના તાડી પીના, જબતક જીના તબતક સીના.
પોશાક સોનેકે મોલ, પોશાક હીરેકે મોલ,
ઠટક મટક મટક લટક, ભભક ઝપક ઝલક ઝમક-કામમેં.
(ચીરાગે ચીન)

૧૦૭

પીતમ પદ પંકજ પ્રાન આધાર,
મોરા રસીયા રાજ કુમાર—પીતમ.
મનકી શોભા ગ્યાન રતનસે, તન શોભા સીંગાર,

બન પાયે રસ ફુલનસે, પ્રાન પતીસે નાર—પીતમ,
પ્રેમ રતન ધન સુહાવન, પ્રેમ અચલ નીસ્તાર,
પ્રેમ પીયાકો હાર હીયાકો, સુખ સંપત સંસાર—પીતમ

(રામલીલા)

૧૦૮

મીસ્લે ગુલ હો રંગ બદલો ચલકે બયઠો તુમ ચનમેં.
કયા મજા હય અયશ કયા હય દુખ સદા હે લોંડી પનમેં.
દીલ મીલાવો ચયેન પાવો, દીલરૂબા હો તુમ સજનમેં.
હર ચલનમેં હર ફ્રનમેં બાંક પનમેં ખુશ અદા,
અલમ ન દર બદર ઉઠા, કબુલ કર નઝર ઉઠા
તેરા ફીદા રહું સદા કભી ન હું જુદા—મીસ્લે.

(ચીરાગે ચીન.)

૧૦૯

યાર ગાર બેશુમાર ગર હો યાર પયસા,
એતેબાર ઇફ્તેખાર ઇકતેદાર પયસા.
ચોર ભી હો શાહુકાર હોજો ચાર પયસા.
દહર્મેં વોહ ખાર હય, જો કરદે ખાર પયસા.
પયસેકી હય યારી, સારી તાબેદારી,
સીકકા સારે આલમમેં ઇસ પયસેકા હય જારી,
લડકે બાલે કુંબેવાલે બીબી બાંદી વારી,
દીજીયે જો જુતીયાંભી માર માર પયસા—યાર.
પયસા હોતો વલ્લાહ બીલ્લા તુમ હો જાતે આલી.
પયસા હોતો ઇદ હય દીન, રાત હય દીવાલી,
મારકોભી જો કરતે સેહતે યાર ગાલી.

ઓરતબી જો કરતે હેં તો કોઈ પયસે વાલી.
જબતક હમ ખુશહાલી, તબતક બોલાચાલી,
દુધકી યે થાલી કીબલા ચાયકી વોહ પ્યાલી,
ખાલુ હે ન ખાલા કોઇ કીસા જબ હો ખાલી,
જીસકો દેખો તાલીબ વોહ કરના હય પ્યાર પયસા-યાર,

(અલીબાબા.)

૧૧૦

દુનીયા સારી સમઝો જુઠી, જુઠા સબ સંસારરે,
કાયા જુઠી માયા જુઠી, જુઠા જગ બેવહારારે--દુનીયા.
માલ ખજાના ધન દૌલત સબ, જોબન ઓર જવાનીરે,
આવે હાતસે જાવે ઉતકો જયસે જલકા ધારારે-દુનીયા.
જલમેં થલમેં ધર જંગલમેં દલ બાદલમેં કલ બેકલમેં-દુનીયા.
આરામમેં જો રામકો ભુલે તકલીફમેં વોહ ડુબેગા,
હરદમ તાલીબ હો તુ હરકા હરસે વોહ જમ ભારારે-દુનીયા.
આલી ગૌહર વાલી જગધર સબપર યાવર સબકા દાવર,
બાલા બરતર આલા અફસર સાહીબ પરવર હે જો સરવર,
નાગર નટવર સુંદર ગીરધર ઉસપર ચીત ધર અય નર ખુદસર,
મતકર શશદર મનકો છનભર જા હર ભજકર યેહ
ધર તજકર-દુનીયા.

(ગોપીચંદ)

નાટકનાં ગુજરાતી ગાયનો

ભાગ, ૩ જો.

૧૧૧

અજબ જગત જગદીશ રચ્યું આ,
અકળ લીલા વિસ્તારીરે——અજબ.
અતિશય અચરત ઉપજે ઉરને,
મનન વડે વિચારીરે------અજબ.
ઝાડપાન જલધી જડ વસ્તુ,
કેવી તેં તો પ્રસારીરે——--અજબ.
અધર રહ્યા આકાશે રવિ શશી,
ગ્રહ સમુહ સુખકારીરે——અજબ.
પ્રાણી પદાર્થ વસ્તુ સકળનો,
ઉદભવ લય ગતી તારીરે——અજબ.
(ગુણસુંદરી.)

૧૧૨

નમીએ નમીએ તમને હે સિધેશ્વરી,
સુખકરી દુઃખ હરી લે માત ઇશ્વરી
વિજય વિજય આપો માત માહેરી,
ચરણ શરણ સેવા નિત્ય કરીએ તાહેરી.
(નર્મદા.)

૧૧૩

મું તો બણીઓ ખબરદાર, મોકી લાડીજી હુશીયાર,
લાડીજીકે માટે મું તો મારવાડસેં આયો,
સબબ સટ્ટન ધંધેમેં મેંતો ઘરકો દામ ગુમાયો—મું તો.
લાડીજીકો લબસી ભાવે, માંકો તો હલવાય,
પઇસા બીના કરણ કેથો, પઇસેરી નવાઇ—મું તો.
દામ મીલે નહીં દમડી પાસે, ખાણેકો તો ચહીએ,
તીન દીનરા હુવા કડાકા, કટે જાઇરે કહીએ—મું તો.
આંગી બેચી જુતો બેચો બેચી સીરકી પઘરી,
લાડીજી રોવણને બેઠા, બેચો જ્યારે ઘઘરી—મું તો.

૧૧૪

જાજારે શું રીસાય રસીલી નજર મીલાવી લે.
ચટપટી ચીતમાં લાગી ચતુરા ચ્હેરો જોવા દે.
હીરા મોતી માંગય મધુરી ઝાંઝર ઝુમણાં લે.
મદન અગન તનમાં લાગેલી તરત બુઝાવી લે.
સમતા નથી રેહતીરે સલુણી મરમ વચન મુકી દે.
કલ્પલતા છબીલી તુજ છાયે, પામર પંખી લે.
(ઉમાદેવડી.)

૧૧૫

માલા મુંબઇલા જાયચા ટીકીટ કાઢુન કાવ દેઇના,
આલા ખંડાલ્યાચા ઘાટ તીયે ગાડી હોતી ટાટ,
અતા બોગદ્યાતુન ગાડી કાવ જાઇના,
માઝી ગવલ્યાચી રાધા કાશી ભોપલા દુધા,
ગોરે ગાલ દેના તન રાહીના.

(ખુરશીદે જરનીગાર.)

૧૧૬

ન કરરે હો કાળી કોયલડી ટહુકાર—ન કરરે.
હું જોબનભરી નાર,
મારે મહોલ નથી ભરથાર————ન કરરે,
ઝરમર ઝરમર મેહુલો વરસે, વીજકરે ચમકાર,
તેમાં પાપીણી પીયુ પીયુ બોલો,
શું કાળજ મારે કટારરે————ન કરરે.
માત મરી ગઇ તાત ગયા મરી, ભ્રાત ન ભાળ લેનાર,
પરને પનારે પડી હું મરીછું.
મરેલીને નહીં મારરે ———ન કરરે.

(નવલ-કુસુમ)

૧૧૭

અરે શું માનવનો અભીમાન પલકમાં ટળી જશેરે.
ખરે જેમ પીપળ ઉપર પાન પલકમાં ખરી જશેરે,
પલકમાં ખરી જશેરે માટીમાં મળી જશેરે—અરે.
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની નાઆ...રે નથી,
મૂઢ મમતામાં તોયે મરતાં આ આ...રે મથી,
પામર નર નાદાન—અરે શું.
કાયા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ગાડવો,
સમજુ જને સમજી જઇ અભીમાનને વણસાડવો,
અભીમાન ફણીધરને નહીં દુધ પાઇને પેંધાડવો,
રાવણ સરીખે માનથી લીધો નથી કંઇ લાડવો—અરે.

(વીણાંવેલી.)

૧૧૮

રસ ભર્યું આ જોબન જાય, રસિક રંગીલા વિના,
અંગ ભર્યો આ રંગ સુકાય, રંગી રંગીલા વિના.

સાખી

સુંદર બાગ શરીરનો, ખીલ્યો છે નવરંગ,
અંગ ફુવારા ઉડતાં માળી જ્યાં અનંગ.
ફુલ પ્રેમરૂપી કરમાય ખીલાવે કોણ ?
ભોગી રંગીલા વિના———રસ.

(કામલતા.)

૧૧૯

વાઇન બ્રાન્ડી ક્લેરૅટ શેમ પેઇન બાટલીનાં બુચ ફ્ચોફ્ચ—વાઇન.
મહીં મટન રોસ્ટ, મહીં શુક્કરનું ગોસ્ત,
એ ગચીકીનનાં દોસ્ત, બન્યા હોટેલના હોસ્ટ—વાઇન.
પુડીંગ પાંઉ મીઠાં, ઉડાવતાં મેં દીઠાં,
અંગરેજનાં અજીઠાં, રેચેડ મોસ્ટ,
જોતાં થાવ સુગ હા ! હુબકનો હુબ પ્શા,
જમે તે, ગમે તે, ફેશનમાં મોસ્ટ ઇન વેઇન—વાઇન,

(બારીસ્ટર,)

૧૨૦

એક નારી જગતમાં પ્યારી કમળવદની પ્રીય ચંપકવરણી—નારી.
કમર પાતળી ચરણુ ઉપડતાં સ્તનો ભારે લચકાતી.
કુમ કુમ કદમી ગૌર નવોઢા, મન ગમતી શ્રમ ખાતી—એક,
રૂમ ઝુમ ફરતી ઉરતી રંભા, અંગ મરોડ બતાવે.
રાજમહેલને વિના એ પ્રેમદા, કહો કોણુ શોભાવે—એક.

(ભર્તૃહરી)

૧૨૧

નાંહીં બનશેજી પ્રાતીનાં મોતીનું મુલ.
મોતીનું મુલ આખી દુનિયાં છે ડુલ—નાંહીં.
હીરા માણેક દામ કરોડો.
પ્રીતીનાં વ્હેજામાં એ છે વસુલ—નાંહીં.
સાગર રસનો—છીપ છે દીલની—
પાકે મોતી, પાણી ઝામે અતુલ—નાંહીં.
(જુગલ જુગારી.)

૧૨૨

પ્રીતીનાં પંથનો ગ્રંથ ગુંથેલો, કોણ ભેદુ ભણનાર.
જ્યાં જ્યાં જોઇએ ત્યાં આજ સમામાં સ્વાર્થની મારામાર.
ગુલાબ ગોટા ચુંટવા ચાલ્યો માળી કોક ગમાર.
કાંટાનો ગાંઠડો બાંધીને લાવ્યો, બુડથલ તે બેસુમાર.
પ્રીતીનાં પુષ્પની મીઠી મઝા ખુવે એમ ઘણાંક ગમાર.
એક વખત બની વિશ્વાસઘાતી, પોતે બને હુશીયાર.
ખાય ખવાડે હેતથી દે તન ધનને પ્રાણ.
સાચોજ મિત્ર આ સમે લાખે એક સુજાણ.
સંસાર વગડે સન્મિત્ર ભોમીઓ, સોંપજો શ્રી કિરત.ર.
(સરદારબા)

૧૨૩

કામણગારી નારી કહેને મને વાત તારીરે.
છેલ છબીલી છબી ફાંકડી આ રીસે અદભુત.
ગુણુહીણો ગામડીયો બુહો એ તો ભમતો ભુત—કામણ.
ચતુર વીચીક્ષણ તું ચતુરા ને ઘણી મુરખ સરદાર.

ચંપકવરણી કેમ ચાલે છે ગમારથી ઘરબાર—કામણુ.

(લીલાવતી)

૧૨૪

વટ સાવિત્રી વ્રત આજ પુરણ કરીએરે.
લઇ કુમકુમ અક્ષત હાથ, ફળ તો ધરીએરે.
છે પવિત્ર વસ્ત્રો બેન, આપણે અંગેરે,
કરો પુંજન વડનું આજ, સૈયર સંગેરે.
વિધિ આ વ્રત તણીરે, સાચવો તમો,
તો તો મંગળ તમારૂં થાયરે, આયુષ્ય પ્યારા પતીનું વધારશો.
શાસ્ત્ર વિશે સુંદરતા શી એની લખી,
તેથી તમારૂં રૂડું થાયરે, આયુષ્ય પ્યારા પતિનું વધારશો.
કંકણુ કર વિશે ચમકે તમારાં, અંબોડા શીરપર શોભે છે સારા.
એ સૌ રહેશે રૂપાળાં, વ્રતની વિધિ સંભાળો.
ઝાંઝરનો ઝમકારો તમારો, લટકો મટકો ને ચટકો તમારો.
ખટકો હોય જો પ્યારો, વ્રતની વિધિ સંભાળો—વટ.

(ચંદ્રહાસ.)

૧૨૫

ગુલાબી મધુ પાજો મારા લાલ.
મારા રંગ ભીના મહારાજ,
મારા રસીક છબીલા રાજ.--
કામની કેરો કંથડોરે જોબનીયાનું જોર,
રસીઆનો રસ પ્રાણ છે રે મીઠો મધુનો તોર—ગુલાબી.
એક બુંદ બંધન હરેરે પ્યાલો હરે સહુ પાપ,
શીશો સ્વર્ગનો સાથીઓરે આપે આનંદ અપાર—ગુલાબી.

(મુલરાજ સોલંકી.)

૧૨૬

થયાછોરે પતી તેજ પ્યારી તનના, ઉર હસી વરી આજે
છેલ છબીલા રૂડા રંગીલા, રાજપુત્ર પ્રખ્યાત.
જોયા બાગે, અનુરાગે, ચીત લાગે, કેમ ત્યાગે, પ્રભુ
મેં તનમન તમને અરપ્યું થઇ રાજી —થયા.
કૃષ્ણ કૃપાએ તમોજ મળીયા, દીલમાં જે ચીત ચાહ
નોતું નક્કી, નોતી વક્કી, નીસા પક્કી, વીધી લખી,
પ્રીયા ઉત્તમ તન બની દેવ સુંદરી, પદમણી મલી આજે,
મહેલ જતાં તે દી તરછોડી, હવે ન મુકું હાથ.
ચાલો આવું, મન ભાવ્યું, કેમ નાવું, પ્રીય કહાવું,
હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા, જેમ પ્રેમ છાજે-થયા.

(ચંદ્રહાસ.)

૧૨૭

દોડો દોડો છોડી સુસ્તી જોવા પેલવાનની કુસ્તી,
કેડાંથીં દી વે કીનજી અંગીઆ ચો ભા સચ્ચી ધાલ.
ઉડાં મુકે અચણો વે ન્યારણ વડા ખેલજો ખ્યાલ-દોડો.
માકે લેજા હો શાલારે દેખશુ બડા તમાશા.
મારવાડરો મુફલીસ બણીઓ આયો વેકર આશા-દોડો.
કહાં હોતીહે કુસતી કેહદો મેરે મન હે મંગલ,
મેં હું ભૈયા બડા ખવૈયા દેખન જાઉં દંગલ-દોડો.
કુદે આહે કુસતીયા તમાશા મલા પાહયાચી ઇચ્છા,
મી તુમચ્યા-બરોબર યાઇતો આહે માઝી ઇચ્છા-દોડો.
બસ બસ જલ્દ બતાદો હમકું હોતા દંગલ કીસજા,

બડા સીપાઇકા બેટા મેં હું અબે ખચ્ચર ખીસજા–દોડો.
હડખ ચંડીયો હાટે બેડો હરજીવનીઓ હાડે,
પાના ચંડીયો પોંચ્યો આવે કડ મચંડીયો કયાંડે–દોડો.
ડોડો ડોડો ડોડો બાપા વખટ જાય છે વીટી,
નહીં મડે જો જગા મને ટો મડીશ હું માથું કુટી-દોડો.
મહારાજની મેડી આગળ નવા બગીચા પાસે,
ભાગોળે થાય છે ભેળા હજાર જન હુલ્લાસે–દોડો.

(લાલખાંની લુચ્ચાઇ)

૧૨૮

ભોળી ભોળી બોલી બોલી, જાનવરોનું ધ્યાન કરૂં,
લઇ ઝોળી ઘર ઘર ડોળી વેઠ કરીને પેટ ભરૂં—ભોળી
બતકાં બતકો લટકો મટકો, કવેટ કવેટ કવેટ કરતાં મટકે.
ડુંકુ પગલું પાણી ગદલું, મોજ કરી બટબટ બટકે,
લાંબી ડોકે જબરી પોકે માથું તો પકવેજ ખરૂં—લઇ.
જો નવરંગી મરઘો જંગી, કુકરે કુક કરી વાસે,
સહુ જન જાગે, કામે લાગે, ઉંઘ ચોર તેથી ન્હાસે.
બામદાદમાં નેક યાદમાં, હું બસ રબનું ધ્યાન ધરૂં—લઇ.
તરકો તરકી, સ્હેજે ભડકી, ટીક ટીક ટીક કરતાં અડકે,
રાતી માંજર જાણે ગાજર, ભુરાં પીછાં કળા પકડે,
રંગે રાચે, ઢંગે નાચે, જોર બતાવે છે જબરૂં—લઇ.
શાણું કુતરૂં, શોભીત ભુતરૂં, બાઉ વાઉ વાઉ બુમો પાડે,
નીમક હલાલી જેહને વહાલી, આફતમાં આવે આડે,
વખ્ત તંગમાં, સખ્ત જંગમાં, સાથ હોયતો નહીંજ ડરૂં–લઇ.

(નેક ખસલત તેહમીના.)

૧૨૯

રોયા તાડી દાડી ભાંડી ભરી કાં પીયે,
પીને પાડા જેવા જાડા જીવ કાં લીયે,
તાડીનો તડાકો લેવામાં કેવો છે ટેછ,
રાંડ ગધેડી તું શું જાણે, છાનીરે માની બેછ--રોયા.
પંડને અને પૈછાની ખુવારી તાડીથી બહુ થાય,
ધુળ મળી જાય એ બધી કીર્તિ, ફજેતી થાય હાય--રોયા.
તાડી હું તો પીછ પીછ ને પીછ, અરે જા રાંડ,
તાડીની લેજતમાં બોલું જાણે ભુભુકયો ભાંડ--રોયા,
નહીં લઉં કોઇદીન, નહીં પીયું કોઇદી, મેલ મેલ મારી મુછ.
ફટ કેજે, જો પીયું હવે તો આજ કાઢી તેં મારી હુંહ--રોયા.

(ગુણ સુંદરી,)

૧૩૦

સુંદર શામળીઆ, નામ જપીશ નીત્ય તારૂં,
મનહર ના મળીઆ, કાશી કરવત ધારૂં.
શામળા શણુગાર હમારા, કાળજું હર્યું કામણગારા,
વિનવે કરગરી દીનદારા, દર્શ દયો દીલદાર તમારા.
કયાં હું કહું દુઃખ મારૂં—સુંદર સામ.
આસપાસ નહીં વાસ નિહાળું--અહહ ત્રભુવન ભાસતું કાળું.
નિરખું નહીં કદી મુખડું રસાળું--જઇ હિમાલય ગાત્ર હું ગાળું-
સાક્ષી દેવ દયાળુ—સુંદર.

(વીણુાંવેલી)

૧૩૧

જપતી પ્રિતમની જપમાળ જુવતી જો અલબેલી,

૭૧

જોબન રસ રંગે જોની આ બની વેલી.
વ્યાકુલ વૃક્ષનાં વિણુ વ્હાલી વેલી,
તન મનમાં વ્યાપી રહ્યો જોબન વસંત જંગ
રસ ભોગી-રસીઆ વિના રમશો ક્યાં રસ રંગ !
ચપ ચપ કરતી લેતી જા તું ચળેલી—વ્યા.
પેટ દુખે શીર કુટતાં સંકટ બા ન સમાય,
બળતાને બાળે સખી હૈડે શું હરખાખ,
આહા ! અકળાએ શાને છેલ છબીલી—વ્યા.

(અશ્રુમતી)

૧૩૨

છે અજબ એ ખુબી ત્હારી ભારી !
વાહશરાબ ગુલાબી, નશારી, મદારી ! છે.
યારો મલાલમાં એ પીણું હલાલ છે,
ખુશીની એ તો ખુમારી !
શકલે બશરને કરે બંદરને
નચાવે મજાહથી ગટરબી મપારી ! છે.
યારો શરાબ તો પીવો સવાબ છે.
બઓ છે બેહેસ્તનીજ બારી !
બેવરો મસાલાનો ટાંકો ટંકાવો,
ને ટાંસો ખજુરાંની મ્હરાઉ તારી ! છે.

(દોરંગી દુન્યા,)

૧૩૩

પંથી પરદેશી ચિત્ત સોંપી હું આ આ......લી.
મનને ભાવે તે કરજો હે પુન્યશા......લી.
તરસ્યાંને ટીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત,
પુછું પ્રવીણ પંથીએ, કોણ ગામની રીત.
શુભ સંદેશા લઇ સંચરજો હું આ ચા......લી.
માહા મહીનાનું માવઠું જંગલ મંગલ ગીત.
સમય વિનાનું બોલવું, ત્રણેની એક રીત.
વેલા મંડપમાંહી મળજો હું આ ચા......લી.
(ઉદય ભાણ.)

૧૩૪

અરે હું મરતાન પ્રેમની મને કોઇ ન છોડોરે,
લાચાર હું બિચારી છું શીદ લ્યો છો કેડોરે.
જુવાનીથી દીવાની છું મારો છોડો છેડોરે—છેલા અરે,
પ્રાણદાન છે પ્રીતમાં પુછી કરજો પ્રીત,
પ્રાણદાન તો સેહેલ છે કઠણ પ્રીતની રીત.
આધાર તું કીરતાર મારો પાર ખેડોરે—અરે હું.
(મોહીની ચંદ્ર.)

૧૩૫

જોઇ લેજો જગનાં બાવા, છે આજ કાલ જે ચાવા.
ધરે ભેખ ધુતીને ખાવા, જ્યાં ત્યાં હાવાને આવા.
જોબનવંતી જળ ભરતી ત્યાં જાશે બાવા ન્હાવા,
રાંડીરાંડના ઘરમાં પેશી બાવા બેસે ગાવા.
બાઇ લાગે તાળ બજાવવા બાઇ અને ભજન સંભળાવા.

વિરલા ભેખ ધરે છે ભાઇ, ભગવત ભેટો થાવા.
બહુ તો બાવા માયા માટે કે ભામા ભરમાવા.
નારીને નીરખીને લાગે, બાવા નેન નચાવા.
મસ્ત થઇ મહાલે પર પૈસે કયાં જાતું છે કમાવા.--જોઇ.

(વીણાં વેલી.)

૧૩૬

પ્રીત કરવી છે સેહલ ઘણી, પણ નીભાવ બહુ મુસ્કેલ,
સાચ નીભે જો અંત તલક તો દેજે તારૂં દીલ--પ્રીત.
પંચ તજીને જીવતાં જીવત સુન મરતું પડશે,
એ સઘળું જો સહન કરે તો થાશે તુ કામીલ--પ્રીત.
સેજ બીછાવી કાંટાની તેપર પડવું પડશે,
અમૃત માની પીવું પડશે વળી ઝેર કાતીલ--પ્રીત.

(ભોલી ગુલ.)

૧૩૭

અમો અબળાને માયા વ્હાલીરે વ્હાલીરે,
વ્હાલી પ્રીતી વ્હાલીરે--અમો.
વસ્ત્ર કરાવો, ઘરેણાં ઘડાવો,
મોતીડે મઢો તો મન ખાલીરે ખાલીરે.
ખાલી મન ખાલીરે--અમો.
નેહની નજરે નાથજી મારા.
નારી બને ઘેલી કાલીરે.
કાલીરે કાલી ઘેલી કાલીરે-અમો.

(જુગલ જુગારી.)

૧૩૮

ઉગ્યો સખી ! સૃષ્ટિનો શ્રૃંગાર હાર,
ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમા.
જોને પ્રેમઘેલી ભૂમી દેદાર,
જોને ડોલે સૃષ્ટિ આનંદમાં..................ઓહો.
ધન્ય ! ધરા સુંદરી ! તને, ચતુર ચંદ્ર તુજ કાંત,
શાન્તિ પાઠ પઢાવતો સાધીને એકાન્ત,
ધરણી પડી પતિને પાય શિક્ષા શિરે ધરેરે,
ગુણીયલ ગોરી પતિ ગુણ ગાય. શાંતિ ચિન્તે સ્મરેરે.
ધરોને બેન ધરતી માતાનું કહ્યું કાન,
પ્રિતેથી કરો સંસાર સુધારસ પાન.
ચંદ્ર સુખે ચીડાઇને, તારાના મુખ સ્યામ,
સદગુણીનું સુખ ભાળીને, રમે દુષ્ટના રામ
સખી જેને પતિનું માન–તેના ગાંધર્વ ગાય ગાન,
પામે દેવી સમાન સન્માન–રમે રામા રસીક લઇ તાન.
ધરણીનાર સમ ગૃહણીઓ સેવે સ્વામી પાય,
ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મળે, જય જય ત્યાં ઉચરાય.

(વીણાંવેલી)

૧૩૯

મારા ભાગ્ય તણો નહીં પાર મૈલા થાવી મારી પ્યારી.
રાજ કેરો થાઇશ માલીક લાખુનો સરદાર,
સૌનાં સીરપર મારૂં લાતો દઊં હું મુછે તાર–મારા.
માત પીતા છો જ્યાં બક બક કરતા અકલ વગરના એહ,

કીસમત મારૂં ક્યાંથી જાણે જનમ્યો રાજા દેહ--મારા.
જાઉં જનોને હાણું માણું મારો છે દરબાર,
આધીન થઇ સઉ હાથ જોડશે પરણું જેણીવાર--મારા.

(ત્રીયારાજ.)

૧૪૦

આવો સાહેલીઓ દુલારીઓ પુજો વડને ભાવેરે,
અંગમાં, સંગમાં, ઉમંગમાં, રંગમાં પુજો વડને ભાવેરે.
માગ્યાં સુફળ દે, બુદ્ધી વિમળ દે,
વ્રત સાવીત્રી હરખાવે રીઝાવે સુખ થાયે, દુખ જાયે--
પુજો વડને ભાવેરે.

(ગુમાન તારા.)

૧૪૧

જાર નર નારને ધિક્કાર છે હજાર વાર—
જાણો તે વડો ગમાર, મુરખનો સરદાર.
અપરાધી એ અપાર, સજ્જન સાર—જાર.
દામને ઉડાવનાર, વખત ગુમાવનાર,
શરીર સુકાવનાર નરક દ્વાર નાર,
ચિત્તને ચુકાવનાર, બળ બધું બાળનાર,
લાજને લુટાવનાર, જગતમાં જાણો જાર—જાર.
પ્યારમાં જનો હજાર, બહુ થયા છે ખુવાર.
નથી મળ્યો જરી સાર, વ્યભિચારમાં લગાર,
ભુપર ગણાય ભાર. અરી ગણી પ્રભુ માર,
મારશે અપાર, ગદા મોગરીથી ઠાર,

પછી નર્કના દ્વાર માંહી જમદુત હડસેલી·
નાંખે નીરધાર—જાર.

(ગુણસુંદરી)

૧૪૨

પ્રેમનો કોલ દીઓ રાજકુમાર મારા થઇ ચુકયા પ્રાણાધાર.
મારા રસીયા રાજકુમાર—પ્રેમનો.
લીઓ કોલ આ પ્રીતથી, કરો સફળ તમ આસ;
રસીયા રસબસ કરી, બાંધી પ્રેમને પાસ—પ્રેમનો.
ચતુરા દ્યો ચુંબન હવે, ચંચળ ચિત મુજ ચહાય;
ધર્મ વિધિથી હસ્ત મેળવ્યા વિના ચુંબન નવ થાય—
પ્રેમનો.

(વિબુધ-વિજય.)

૧૪૩

મારા તનમાં મનમાં ભર્યો છે હર્ષોછે ભય જાઉં ગજ જોતી,
વળી ગુમાવ્યું મેં ભાગતાં ભાગતાં (૨) નવકેસરનું મોતી-મારા.
હાલતું ચાલવું હારી છું હાય, જીવ મારો ગભરાય.
કેદી ફરી મારૂં મળશે મોતી,
ગોરી હું કાઢીશ ગોતી—— ——મારા.

(સોભાગ્ય સુંદરી)

૧૪૪

હઠીલું મારૂં મન હરખાવે રે......
ખુબ રીઝાવે મને, દીલડું ધુજાવે રે.........હઠીલું
કારી કટારી કાળજે મારી, ચાલ ઢાલ પર જાઉં બલીહારી.

મનને કેમ કહુંરે ? મન હમજી રહુંરે !
દીલથી એ દીલ હું તો છઉં રે !
પ્રાણુ દઉં રે ? હાણુ લઉં રે !
મધુરી તારી હુરત હુંદર મને એકલ બનાવેરે--હહીલું.

(દોરંગી દુનીયા)

૧૪૫

આંખલડી અણીઆળીરે, જરા નચાવ નખરાં વાળી,
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા
ભમર કમાન જરા ખેંચી ખુણેથી, ક્રોધ કટાક્ષ કર આલીરે.
જરા નચાવ નખરાંવાળી.
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા
લટક મટક અને ચટકતી ચાલ આમ, ઝાંઝરથી ઝમકાળારે.
જરા નચાવ નખરાં વાળી,
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા.

(કરણ ઘેલો)

૧૪૬

અરે કોઇ આવો પિયાને મનાવો,
મારૂં દિલડું ચીરી ખોલી બતાવો—અરે.
અરે પિયા મારો નહીં, પ્રેમ હાણુનાં બાણુ,
તારે મન હું તુચ્છ છું તું મારે મન પ્રાણુ.
મને તપતીને નહીં તપાવો,
પ્રાણ પ્રીયા રીઝાવો——મારૂં.

(સૌભાગ્ય સુંદરી.)

૧૪૭

કોયલડી કાં ન કરે કલ્લોલ.
કંથ મારો ઝુલે આંબાની ડાળ, બોલ તું એકવાર મીઠડી બોલ.
રસના રંગે ફુલે મારો લાલ—કોયલડી.
કોયલ બોલે દુનિયા ડોલે ડોલે ગીરી ને ગગનરે.
મંદ પવનની લ્હેરો ડોલે મારો સાયબાનું ડોલે જોબન,
બોલ તું એકવાર મીઠડી બોલ—કોયલડી.
તારે બોલે મારે સાયબો ડોલે તો છુટે અજબ રસધારરે.
એ રસ ધારે ભીંજી રસીલી તુંને આપું આશીશો હજાર,
બોલ તું એકવાર મીઠડી બોલ—કોયલડી.

(રામ રતન.)

૧૪૮

બળું છું પ્રેમ આગમાં (૨) મને કોઇ બચાવોરે,
કોઇ બચાવોરે, બેની મારી વારે ધાવોરે—બળું છું.
હેરાન હું બેભાન છું મુને શીદ સતાવોરે,
શુદ્ધ શાન વીન નાદાન છું મને કોઈ બચાવોરે—બળું છું.
પ્રીતમ પરદેશી થતાં, ઉઠી અંતર આગ.
આભુષણ ભુષણ દીસે, જાણે ઝેરી નાગ,
દીલદાર હૈયાહાર (૩) મારું કોઇ મીલાવોરે—બળું છું.

(માધવ વિલાસ.)

૧૪૯

ધન ભાગ્ય પધાર્યા ભમરા—છો દીલહર ડાહ્યા ડમરા—
કમળા [illegible] આપ હું કમળ—[illegible]ીયા રસીક શણુગાર

તું પ્રેમ બતાવે ખોટો—પાતર ધર પ્રીતિ તોટો.
નહીં ગુલાબ હજારી ગોટોરે—તું૦ છટકેલ છટેલી નાર,
શ્રૃંગાર મઝા નહીં માની—ફોગટ સમજો જીંદગાની
છે ધરમ કરમ ધુળધાણીરે શ્રૃંગાર—રસીઆ—
છે વિશય વિષનો પ્યાલો—જમપુર નક્કી જ્યાં ઝાલ્યો-
ભવ એળે મદનથી મહાલ્યોરે—છે છટકેલ.
હજુ કુંવર તમે છો કાચા—નથી શીખ્યા મદનની વાચા,
નથી નયન મુરલીએ નાચ્યારે—હજુ રસીઆ.

(વિજ્યા વિજય)

૧૫૦

જામે જયમ જયમ જામની જામે રસ ઝણકાર.
કુલટા મન કંકાસને સતી મન હરખ અપાર,
રાતલડી રળીયામણી મન મોહનજી.
કરે ચાંદલીઓ ચમકાર મનડું મોહ્યુંરે મન મોહનજી.
શીયળવંતીને સાધવી તેના સુખ ભંડાર,
ખોલ્યા પ્રભુએ ખંતથી આ રાત્રી મોઝાર,
પ્રેમ ભરી સતી પ્રેમદા મન મોહનજી.
તેના વાલમ છે વશીકાર મનડું મોહ્યુંરે મનમોહનજી—રાત.

(સૌભાગ્ય સુંદરી.)

૧૫૧

અતુલ શૃંગારછો—વાહરે—વાહરે
હૈયા તણાં હારછો—વાહરે વાહરે,
સંસાર સુખછો વ્હાલી મારૂં તું
તું મુજ જીવન આધારછો—વાહરે—વાહરે.

પ્રાણુ છબી શું ચીતરી,
વારૂં તન મન ધન.
ભાગ્યો દય મારો થયો.
મલ્યું અમુલ્ય રતન.
જન્મ સાર્થક મારૂં સર્વે પીયુ તું,
જડાયા હૃદય મોઝારછો--વાહરે--વાહરે--અતુલ.
(પ્રેમ-કલા.)

૧૫૨

પૂરણ પામી પ્રીતેથી શણગાર, પૂજું પૂરૂષોતમ નિરધાર,
હીર ચીર પટહાટક હીરા, ઓઢું અંગ-ઓપાવે (માત)
એથી અધીકું અંગ ઓપાવે, હરિ કીરતન જો જીવ્હાપરે આવે.
કૃષ્ણ નામનાં કંકણ રૂડાં, હરિ નામનાં હારો. (માત)
ચીર ચત્રભુજ નામ તણાં સુ, પીઅરથી એ કરીયાવર
મારો—પૂરણ.
(નરસિંહ મેહેતો.)

૧૫૩

જુઠ જગતમાં જય મેળવે એ જોઇ લેજો શાણી,
તમે જોઇ લેજો શાણી.
પ્રપંચથી અસતીઓ જગમાં, જયાં ત્યાં પુજાણી,
એ જયાં ત્યાં પુજાણી.
આ જગતને જુઠું જાણો, જુઠું મુળ રચાણું,
સત્ય કયાંઇ નજર ન આવે અંધારૂં ભરાણું.
અસત્યવાદી જોયા પ્રમાદી પૂજાએ પ્રજામાં,
સત્યવાદી દુખી આનાદી દીઠા બહુ લજ્જામાં,

જાજારે ધુતારી, અધમ પક્ષવાળી,
રામચંદ્ર ધર્મ સારી, રાવણની થઇ ખુવારી,
યુધિષ્ટિર સત્યવાદી સામે કૌરવની જો કહાણી.
હરિશ્ચંદ્રે વિશ્વમિત્રનું ઉતાર્યું પાણી--જુઠ.
(મદાલસા)

૧૫૪

આ મહીઆરીનું રૂપ રસાળ, રૂપ રસાળ મને પ્રકટે છે વાલ–આ.
રંભાથી ચઢતો રંગ રૂપાળો, દંત દીસતા લાલ—આ,
કેશ સુશોભિત ચિબુક રસાળ, અધર દીસે પરવાળ—આ.
મૃગનયની મનહરણી નારી, ચાલે લટકતી ચાલ—આ.
સિંહલંકી બંકી અડી બહાદુર, મેળવને જગપાળ—આ.
(મહીઆરી.)

૧૫૫

રંગીલી રસીલી છેલી,. નારી નમણી નવેલી,
નવ જોબમનાં હું ભરીરે,
હું ગુલગોટા નહીં મુજ જોટા, કયાંઇ જડશે ત્રિભુવનમાં.
જોગીને બનાવું ભોગી, ભોગીને કરૂં નિરોગી,
યોગી પીગળાવું પંડિતનેરે,
નરને વાનરસમ નચવું નટ, નિત્ય હું તો થનગનમાં.
ઇંદરની ઇંદરાણી, અપસરા ભરે પાણી,
રતન રતન હું રાતડીરે,
ગુણ પ્રમાણે નામ ધરાવ્યું, કોઇ મારી ધન્ય ધન્ય મા.
(ભગવત-ગીતા.)

૧૫૬

મસ્ત બનીને વનવન ફરીએ, આવે કોઇ આડું,
બ્રાહ્મણ સરવણ કોઇ ન ગણીએ, તરત માથું વાઢું.
આ સૃષ્ટિની સંપત્તિ તે સરવે અમારી,
નૌતમ નારી નજરે જોતાં પકડું પરબારી—મસ્ત.
ઇંદ્ર સમા પણ સામે ન આવે નામ સાંભળી નાસે,
ગાલવ જેવા ગણતીમાં નહીં યજ્ઞ કરતાં ત્રાસે—મસ્ત.
માટે માની જાને મુરખી માનતી, માન ન રાખ,
મુંગે મોઢે હા ભણી દે નહીં તો થઇશ ખાખ—મસ્ત

(મદાલસા)

૧૫૭

કેવી ઇંદુવદની પ્રિય પ્યારી, છે મધુરી મુરતી તારી—કેવી.
વેણી શીરપર લટકે કાળી, ચંચળ છબી ચટકાળી—કેવી.
અણીયાળી આંખલડી સુંદીર, મુખ અધ્રામૃત કયારી—કેવી.
મુનિવર મ્હોટાને ભરમાવે, એવી અલૌકીક નારી—કેવી
કરે મુર્છીત પળમાંહે પુરૂષને, અમ્રત વચન ઉચારી - કેવી.
બની પુતલી સરખી રંભા, શાંત સ્વભાવિક સારી—કેવી.

(ગુલ બકાવલી)

૧૫૮

રસીલી મંદ મોહી રહયો તારા મોહ પાસમાં—રસીલી.
પીતા આગ્રહથી ગયો વરવા, હતો નહીં હું ઉલ્લાસમાં—મોહી.
સમાં ભાસમાં સહુ શત્રુ સમાને, તુંજ વિના રહું તો
ઉદાસમાં—મોહી.

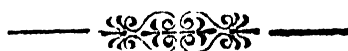
તજુ ન તુંને પ્રીયા કહું છું મુખેથી પ્રતિજ્ઞા કરું છું
પ્રકાશમાં—મોહી.
કામની તેં કંઇ કારણ કીધું, પકડી પાડયો પ્રેમ પાસમાં—મોહી.
વહેપાર વાલી વીસો મુકયો, રેવું સદાએ વિલાસમાં—મોહી.
(મહીઆરી.)

૧૫૯

મુજ પરમ પીતા ચિત ધરજોરે વિનતિ મારી,
પુત્રિ શીરપર કર ધરજોરે વેગે વિચારી.
બાલકડીને ગાય ગરીબડી જ્યાં દોરે ત્યાં જાય.
હીત અહીત હેતુ નવ જાણે તો પામર પીડાયરે, મુ.
જગત વિના નહીં ઇચ્છું જગતમાં જગત છે જીવનહાર.
જગત મહીં જન્મી હું વરવા જગતસિંહ ભરથારરે—મુ.
(જગતસિંહ)

૧૬૦

જા સુખે બદલો લેજે કરવાનું ભલે કરી લેજેરે—જા,
બહુ ગર્વ ધરી શું બોલે, ગર્વ ગધવની તોલેરે—બહુ.
બાળી કુતરા ઘણાં ભસતાં હાથી નાશી જાશે,
કયાં ગજ રાજાને કયાં ચાંચણ સેહેજે ચોલાઇ જાશે—જા.
ચાંચણ કાનેથી પેશીને હાથી નાંખે ઉંધો.
ગયો ગર્વ રાજા રાવણનો સમજણ મારગ સુધો—
બસ..................ચુપ... ....જા.
(અશ્રુમતી.)

મુતફરરેક ગાયનો.

ભાગ. ૪ થો.

હમ્દ–૧૬૧

અલ્લાહુ અલ્લાહ હય બરહક તુ અલ્લાહ,
બરસે તેરે તુરકા યેહ તજલ્લા.
તુ યકતાયે આલમ હય માઅબુદે મુતલક.
સીફત જાત તવહીદ હય કુલહો વલ્લાહ.
મુનજ્જા સીફત જાત હય પાક તેરી,
તુહી હક હય સુલતાને અરશે મોઅલ્લા.
કભી યાદે હકસે હુવા મેં ન ગાફીલ,
સદા જીકરે મવલા હય તસબીહ મુસલ્લા.

ઠુમરી—૧૬૨

યસરબકો છેલા સાંવરો મન પ્યારો લાગોજી.
તેહારો નામ મોહંમદ મુસ્તફા મન પ્યારો લાગોજી,
બાંકી ચીતવન શર્મગીં અંખીયાં ઘુંઘરવાલે બાલ,
કદ છોટાસો હે શીયામકો આંખેં ડોરે લાલ.
છબ ચંચલ ઝુમત ચાલના મન પ્યારો લાગોજી.
તાજ ધરાયો કર રમનાકા ગલે હમેલ કુરઆન,
છતયન હાર અલમ નશરાહકો સુરત રબકી શાન.
ગોરે મુખપે નુર સોહાવના મન પ્યારો લાગોજી.

વન નજમકા સેહરા સુબહાનકા મુખના ગલે દરદકા હાર
હુરેં સબ મીલ મંગલ ગાવેં અહમદકે દરબાર.
કયસો રંગ રચો હે સલ્લે અલા મન પ્યારો લાગોજી
આઓ સખી સબ દેખન ચલેં સ્યામ પીયા દરબાર,
લોગ ચતર બીરાજે રાજાજી સરદાર,
તેરા ચંદ્ર બદન મુખ સાંવરો મન પ્યારો લાગોજી.

કેહરવા દાદરા-૧૬૩

તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે.
સુની રેહ ગઈ સેજરીયા હમારીરે,
દોનોં જહાંમેં કોન હે તેરે નઝીરકા,
સરવર હે યા નબી તુ સગીરો કબીરકા.
હામી તુ હો બરાયે ખુદા મુઝ હકીરકા,
ખટકા હે મુઝકો કબ્રમેં મુનકર નકીરકા.
હે અંધેરી કોઠડીયા હમારીરે.
તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે.
બારેં ગુનાહસે સરકા ઉઠાના મોહાલ હે,
લીજે ખબર નબીજી મેરા ગેર હાલ હે.
અબતો યે જીંદગીભી સરાસર વબાલ હે,
ચલતા ફલક હમેશા કયામતકી ચાલ હે.
સરપે ભારી ગઠડીયા હમારીરે,
તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે.
વાસીલકો અપને દરપે બુલાઓ તો યા નબી;
યા ખુદહી ખાબમેં કભી આઓ તો યા નબી.
તસકીં દીલે હુજીંકો દીલાઓ તો યા નબી,

દીદારે પાક અપના દીખાઓ તો યા નબી.
કભી આઓ નગરીયા હમારીરે,
તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે,

ઠુમરી—૧૬૪

પીયુકે ચીત્ર બીન પ્રીતમ પ્યારે મન બેરાગી મોરારે.
અંબુઆકી ડાલપે કોયલીયાં બોલે, બનમેં બોલે મોરલારે—પીયુ.
નદી કીનારે સારસ બોલે, મેં જાનું પીયા મોરારે—પીયુ.
અપને પીયાપે તનમન વારૂં, જો વારૂં સો થોડારે.
આવોરે પીયરવા ગલેરે લગાલું જગમેં જીના થોડારે—પીયુ.
ડગ મગ ચાલ તોરી છાંડદે ગોરીયાં, પાસ બસે જીયા મોરારે.
સબકે રદેમેં શામ બસત હે, કોઇ સાંવરા કોઇ ગોરારે—પીયુ.

કહેરવા—૧૬૫

મોરા સાંવરીયા નહીં આયે હો,
નહીં આયે નહીં આયે નહીં આયે હો—મોરા.
મેરે પાનમેં કથ્થા, મેરા સૈયાં ચલા કલકત્તા—સાંવરીયા,
મેરે પાનમેં ચુના, મેરા સૈયાં બીના ઘર સુના—સાંવરીયા,
મેરે પાનપર બેલા, મેરા સૈયાં શીરે અલબેલા—સાંવરીયા,
મેરે હાથમેં કંગની, મેરે સૈયાંકી હો ગઇ મંગની—સાંવરીયા,
મેરે બાગમેં ભાલા, મેરા સૈયાં શીરે મતવાલા—સાંવરીયા,
મેંતો ઉમરમેં છોટી, મેરે સૈયાંકી બાતેં ખોટી—સાંવરીયા,

કહેરવા—૧૬૬

કોઇને દેખાહે યારો મેરા મોહન,
*—મેરા મોહન મેરે મનકા મોહન—કોઇને,

મેરે મોહનકી હે દો નીશાની,
હાથમેં બનસી ઘનસ્યામ બદન—કોઇને,
મેરે મોહનકી દો હે નીશાની,
માથે મુગટ ઓર બીચમેં રતન—કોઇ,
મેરે મોહનકી હે દો નીશાની,
માતા પીતા હે ભકતી ધરમ—કોઇને.

દાદરા—૧૬૭

મોરે સૈયાં લચક લચક ચલત મોહન આવે મન ભાવે,
અધર અધર મધુરી મધુરી મોરલી બજાવે——સૈયાં.
ખાંધે કમલીઆં હાથે લકડીઆં બનમેં ગઉવા ચરાવે,
સાંવલી સુરત મોહની મુરત મુખસે બીન બજાવે—સૈયાં
સવલ કુંડલ ચંપલ દોર મોર મુગટ ચંદ્ર કીરન,
મદ હંસત જીયામેં બસત સુરત મન ભાવે—સૈયાં.

ઠુમરી—૧૬૮

રાધા પ્યારી દે ડારો બનસી હમારી,
બનસી હમારી બાંસુરી હમારી—રાધા.
જીન બનસીમેં જીયરા બસત હે,
સો બનસી ગઇ ચોરી—રાધા.
સોનેકી નાહીં બનસી રૂપેકી નાહીં,
બાંસકી રાધા બાંસુરી—રાધા.
કાહેસે ગાઉં રાધા કાહેસે બજાઉં,
કાહેસે લાઉં ગઉઆ ઘેરી--રાધા.
મુખસે ગાઓ કાના કરસે બજાઓ;
લાઠીસે લાઓ ગઉઆ ઘેરી—રાધા.

ઠુમરી-કાલીંગડા--૧૬૯

બદલ ગયે નેનારે છીનત નાહીં--બદલ.
કાગજ હોય તો બાંચીએરે, કરમ ના બાંચ્યો જાય,
કુવા હોય તો તાગલું ;સમુદર તાગો ન જાય—બદલ.
ખેતી હોતો ખેડલું ડુંગર ખેડા ન જાય,
પર સૈયાંકી પ્રીત બુરી ભોર ભયે ઉઠ જાય—બદલ.

પહાડી ઝીંઝોટી--૧૭૦

રસ ભંવરા ઓ લોભી આંબવાકી ડારે મોર ભયો—રસ.
આંબ પકકે રસ ટપકન લાગો, ચુસનવાલો બીદેસ ગયો-રસ.
લીખ લીખ ચીઠીયાં મેં પીયાપર ભેજું, કાસદ મેરો દુર ગયો-રસ.
ચુન ચુન કલીયાં મેં સેજ બીછાવું સોવનહારો બીદેસ ગયો-રસ.

દાદરા.—૧૭૧

મેં જગાયે હારીરે, પીયા પાપી ન જાગેરે —મેં.
નીચે બહે ગંગા ઉપર બસે કાશીરે.
બનમેં બોલે ચીડીયાંરે—મેં જગાયે હારીરે
આઓ મોરે સૈયાં. ગલે લગ રહીયાં રે,
બાર બાર લઉં બલઇયાં—મેં જગાયે હારીરે.

ઠુમરી--૧૭૨

કંકરીયાં ન મારો ઘડા ફુટ જાયેગા.
ફુટ જાયેગા પ્યારે ફુટ જાયેગા--કંકરીયાં.
પનીયાં ભરનકો પનઘટ જાઉં,
હટરે મુસાફીર જોબન લુટ જાયેગા--કંકરીયાં.

ગરબી—૧૭૩

મોહોલે પધારો મહારાજ, મણીધર મોહોલે પધારો.
વહાલા પધારો વ્રજરાજ, મણીધર મોહોલે પધારો.
કરી રાખી છે એકઠી ઘણાં દીવસની ગોઠ,
મળે તો કીજીએ આવી રહી મારે હોઠ—મણીધર.
હું પણ દાસી રાવલી, બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ,
જોબન લેહરે જાય છે. માણોને મારા રાજ—મણીધર.
હું સરખી બહુ આપને, મારે તો એકજ આપ,
રેહવાનું નથી રાજ વીણ, કોને કહું પરતાપ—મણીધર.
સેજ સમારી ફુલડે, આનંદ ઉર ન સમાય,
પ્રાણજીવન ત્યાં પોઢશે, હું તો તળશીશ પાય—મણીધર.
પ્રીતમદાસ દયા તણાં શ્રી વ્રજરાજ કુમાર,
ઘણાં દીવસની હોંસ છે, પુરો પ્રાણ આધાર—મણીધર.

ઠુમરી—૧૭૪

છોટા બાલમરે છોટા બાલમ,
છોટા બાલમ નાદાન તો ગુમાન કરે,
હાં ગુમાન કરે ભડવા મીજાજ કરે—છોટા,
મેં જો ગઇથી બજાર લેનેકો,
મુવા રસ્તે મેં આકે મેરી છેડ કરે,
મુવા પલ્લા પકડકે મેરી છેડ કરે,
મારૂં જંબીલકી માર તોબા તીલ્લા કરે,
મારૂં એગનકી માર અમ્માં બાવા બોલે—છોટા.
મેં જો ગઇથી પનીઆ ભરનકો,

મુવા રસ્તે મેં આકે મેરી છેડ કરે,
મુવા પલ્લા પકડકે મેરી છેડ કરે,
મારૂં કંકરકી માર તોબા તીલ્લા કરે,
મારૂં થુકોંકી માર અમ્માં બાવા બોલે–છોટા.
મેં જો બેઠું ચુલેકે આગે,
મુવા ચુલેપર આકર મેરી છેડ કરે,
મુવા પલ્લા પકડકે મેરી છેડ કરે,
મારૂં લકડીકી માર તોબા તીલ્લા કરે,
મારૂં ચીપએકી માર અમ્માં બાવા બોલે—છોટા.
મેં જો ગઇથી છતર પલંગપર,
મુવા પલંગપર આકર મેરી છેડ કરે,
ભડવા પલંગપર આકર મેરી છેડ કરે.
મારૂં તકીએકી માર તોબા તીલ્લા કરે,
મારૂં લાતોંકી માર અમ્માં બાવા બોલે—છોટા.

કેહરવા–૧૯૬

ખાજા કરદો નઝરીયા તુમ્હારીરે,
અબતો દેખું નગરીયા તુમ્હારીરે—ખાજા.
મજબુર હું જમાનેસે મુફલીસ ગરીબ હું,
લીલ્લાહ કરમ કરો કે મે વકતે કરીબ હું.
અબ તો દેખું કબરીયા તુમ્હારીરે—ખાજા.
મક્કેસે આપ હીંદમેં તશરીફ લાયે હો,
હીંદ વલીકા મરતબા હઝરતસે પાયે હો.
જબથી બાલી ઉમરીયા તુમ્હારીરે—ખાજા.

અર્ઝ યે રહીમકી હે આલી જનાબમેં.
સુરત તો દીખા દીજીયે યા ખાજા ખાબમેં,
ઇતની કર દો નઝરીયા તુમ્હારીરે—ખાજા.

દાદરા-૧૭૭

ઉઠો પીયા જાગોરે અકેલી ડર લાગે,
અકેલી ડર લાગે અકેલી ડર લાગે.—
આધી આધી રેનીઆં કોયલીયાં બોલે,
બનમેં બોલે મોરરે—ઉઠો.
આધી રાતકો પીયા આયો,
ઇતનેમેં હો ગઇ ભોરરે—અકેલી.

બનજારા-પનહારન—૧૭૮

મન મોહન કરે ધીંગાના. કહો પનઘટ કયસે જાના.
કહે સખીયનસે પનહારી, ચલો પનઘટ મીલકર સારીજી;
નીર નીરમળ ભર કર લાના—કહો.
નારી નીકસી અપને ઘરસે, તન સજ ધજકર જેવરસેજી;
પેહેન પાતલ અંગ સોહાના—કહો.
સીસ ઘડા હાથમેં ઝારી, ચલી ઠુમકત ઠુમકત પ્યારીજી;
જ્યું ચલે હાથી મસ્તાના—કહો.
ગોરી પતલી કમર લચકાવે, જયસે મસ્ત નાગન મચલાવેજી;
દેખ આશક હુવા હે દીવાના—કહો.
જા કુવેપે ચંચલ ઠારી, જલ ભરન લગી મતવારીજી;
સબ સખીયાં ગાવે ગાના—કહો.
કહે સુંદરસે પીયુ પ્યારા, તેરી અદાને મુજકો મારાજી;

તુ શમા મેં હું પરવાના--કહો.
બોલી મોહનસે મતવાલી, ચલ સરક ન દુંગી ગાલીજી,
મત હરીફ હમકો સતાના--કહો.

દાદરા--૧૮૦

જમુના કીનારે કીસન બંસી બજાવે,
તોરી મોરલીકી ધુન સુન નીંદ ન આવે-જમુના.
સારી ગોકુળમેં ઢુંઢ ફીર કીસન ન પાવે,
અયસી કોન મીલીથી ધુતારી સ્વામી લુભાવે-જમુના.
સુન જસોદા તેરો કાહન મોરી લાજ લુટાવે,
કહું કરજોરી તોભી ન છોડે મોહે સતાવે-જમુના.

ગરબી--૧૮૧

ગીરધારીરે વાત કહું છું વિચારો, મને મોહન આંખ ન મારો;
મને મારગડે જાતાં સીદને વારો, મારો પાલવડો નવ તાણો-ટેક.
મને રોકીને શું ઉભારે, જુવો જુવે છે લોક હજારોરે;
આ શો સ્વભાવ પડયો છે નઠારોરે, રસીયાજીરે થાશે ઘણો
ફીટકારો--મને.
પ્રભુ મારારે આમ ન કીજે વાટે, ઠીક રહીએ પોતાને ઘાટે;
નથી મળતીરે પ્રીત બજારે કે હાટે, કાંઇ જોર જુલમની સાથે.
નથી જાણુતા ધરમ હમારોરે, અમે અબળા તે લજ્જા ભારોરે;
નથી રાખતા કાંઇ એક આરોરે, પાતળીઆરે પ્રીત તણો
પંથ ન્યારો--મને.
પાતલીઆરે વાત કહું એક છાની, તમે સાચી લેજો માની.
મધરાતેરે મંદીરીએ મારે આવો, તમે લોરે સુખેથી લહાવો.

પછી રાખશો ના કંઇ ઉધારોરે, મારા જોબનના મદને ઉતારોરે.
મારા તનનાં તાપ સમાવોરે, ગુણવંતારે છોટમદાસ તીહારો.

ઠુમરી--૧૮૨

દુખ પુછત હમારા કોઇ નહીં.
રાત પીયા સંગ સોઇ નહીં--દુખ.
ચુન ચુન કલીઆં સેજ બીછાઇ,
મેરી સેજોંકા સાથી કોઇ નહીં--રાત.
અપને બીગાને કોઇ બેઠે.
જાકો ચાહો વોહી નહીં—રાત.

ઠુમરી—૧૮૩

કસુંબી કસુંબી કસુંબી રંગ હો ગયે,
એકતો મેં નેનાં મેં નેનાં કસુંબી રંગ હો ગયે;
કાં કાં જાગે સારી રાત કસુંબી રંગ હો ગયે.
એક તો મેં રાજા મેં રાજા મેં રાજાકી બેટી,
મેરા સૈયાં હે નાદાન નેનાં કસુંબી રંગ હો ગએ.
એક તો મેં પાનોંમેં પાનોંમેં પાનોંસે પતલી,
સજે સોલે સીનગાર નેનાં કસુંબી રંગ હો ગયે.
એકતો અંધેરી અંધેરી અંધેરીસી રતીયાં,
બની છાયા ઘમઘોર નેનાં કસુંબી રંગ હો ગયે.
એક તો મેં બાલી મેં બાલી મેં બાલીસે ભોલી,
મેરા સૈયાં હે નાદાન નેનાં કસુંબી રંગ હો ગયે,
એક તો મેં ફુલોંમેં મેં ફુલોંમેં મેં ફુલોંસે ફુટરી.
સૈયાં મીલે આધીરાત નેનાં કસુંબી રંગ હો ગયે.

ગરબી—૧૮૪

મને ભુલી ગયો છે મારો છેલડોરે.
ખોટી ખોટી કાનુડા તારી પ્રીત મારા રાજ—મને.
મને નીંદ્રા ન આવે સખી શું કરૂં રે,
રોતાં રોતાં રજની સારી જાય મારા રાજ મને.
મારી સુની પડી છે સખી સેજડીરે,
પોઢણુ હારો સુવા ન આવે ઘેર મારા રાજ—મને.
મને પત્ર લખ્યો હરી હાથનોરે,
લાલ તું તો ઠગારાનો શો વિશ્વાસ મારા રાજ—મને.
મને પ્રીત કરી સખી પર હરીરે,
એવા કપટી છો જાદવરાય મારા રાજ—મને.
મને તારા વગર નથી ગમતુંરે,
પુરો પુરો હૈયા કેરી ચાસ મારા રાજ—મને.

બનજારા—૧૮૫

માન જોગન કેહના હમારાં, મીલ જાયેગા વોહ તેરા પ્યારા.
જા રૂમ રૂસ ઔર ઇરાં, માવરૂન નેહેર વ મુલ્કે તુરાં, જી.
તાલાશ બલખો બુખારા—મીલ જાયેગા.
તાતાર ચીન માચીનમેં ઔર ખતા ખુતનકી જમાંમેં, જી.
ઇન શેહરોંમેં હોગા આવારા—મીલ જાયેગા.
નેપાલ મુલતાં પીશાવર, કશમીર, અંબાલા લાહોર, જી.
દેખ દેહલી આગ્રા સારા—મીલ જાયેગા.
ફરરૂખાબાદ બરેલી કાનપુર લખનૌ બનારસ જોનપુર, જી.

કલકત્તા ભાગલપુર ન્યારા--મીલ જાયેગા.
જબ્બલપુર ગ્વાલીયર સાગર, ઇંદોર ખાનદેશ જયાગર,જી.
શોલાપુરમેં હોવે બીચારા--મીલ જાયેગા.
હૈદરાબાદ મદરાસ મૈસુર, ગુલબર્ગા શરીફ઼ બેંગલુર, જી.
જા ઢુંડ પુના સતારા--મીલ જાયેગા.
ફીર થાનેમેં આ દીવાની, બંબઇમેં હો દીલજાની, જી.
એ હરીફ઼ સીતમ શઆરા--મીલ જાયેગા.

ચુરન-૧૮.

મેરા ચુરન સબસે આલા, ઇસમેં કેસર અંબર ડાલા.
ધનીઆ જીરા ગરમ મસાલા, ઇસમેં પડા નમક હે કાલા.
મેરા ચુરન સબસે બાલા, અદરક હલદી દાના કાલા;
કાલી હડ ઇમલીભી ડાલા, ખાકે હોગા લાલમલાલા.
જીસકો હો કુછ ફ઼ુનસી ફોડા, ખા લે ચુરન મેરા થોડા;
હો જો ગધા બને વોહ ઘોડા, મેરે ચુરનકા નહીં જોડા.
મેંને લવંગ બનાઇ બેહતર, ઇસસે ભાગે રોગ ભગંદર;
ઇસકે ખાતે જલે જલંધર, પોને તીન ઘડીકે અંદર.
મેરે સીરકેમેં હે રાઇ, જીસસે ભાગે બાદી બાઇ;
ઇસકો કેવડેસે બસવાઇ, જીસને ખાઇ લજ્જત પાઇ.
દાડમછાલ ન મેરી ખાયે, મરતે દમતક વોહ પચતાયે;
હીંગ ઓર મેથીભી જો ભાયે, આકે બંદેસે લે જાયે.
મયને પાક બનાયા અયસા, ઇસમેં પડા મસાલા કયસા;
બુરહા બને જવાનોં જયસા, ચખકે દેખો ખોલો પયસા.

ચાટન મેરી ચોટે ચટપટ, ખાંસીકી ટલ જાવે ખટપટ;
સરદી સારી ભાગે સટપટ, જલન જીગરકી જાયે ઝટપટ.

ધ્રુરપત–૧૭૮.

વારી જાઉંરે ખાજા પ્યારે તુમપર વારનારે. તુમપર વારનારે,
ઉસમાનકે પ્યારે રાજ દુલારે મેં તુમપર બલહારે,
દરસ દીખા દે બહરે ખુદા વોહ યારનારે—વારી.
રશ્કે કીમયા જીસપે તેરી બશર હે. લુત્ફકી જીસપર તોરી નઝર હે.
હે સબસે બરહકર બેહતર તોરા દરબારનારે—વારી.
હીજરમેં તોરે ચયન ન આવે, નીસદીન મેરા જીયા ઘબરાવે,
રાવત કલપત હું મેં તોરે કારનારે—વારી.
આનકે દરપર કયસે નવાઉં. રૌઝેપે તેરે બલબલ જાઉં.
કુરબાન હે તુમપર યે કાબીલ અય સરકારનારે—વારી.

